

pp. 2761 - 2832.
5903
903 (92)

K34/82 2761

Quarrels over
inheritance

H. M. Mohlabe,
Bethany Mission,
P.O. Box 39,
Trichardtstad,
9-2-1953.

$2761 \times f. 0.475 = 34$ ptyped
 $- 2832$
 $\frac{71}{}$
@ 1.92 sh = f 3-5-0
ind:

8 APR 1953

Tema ya 28.

Mmakano wa thoto.

5787 Mmakano wa thoto ya motē. Yo
mogolo a tōga moteng, motē o we ke mo
ka o bitšwa taweng goba thubjaneng. Kei-
na le legolo ke taweng. Thubjaneng le šupa
fēla mabapi le banna ba we ba ta šalaga
ba baka basadi ba mohu. Ke mo we ba rego
ke thubjaneng ka baka la gore melaō ya gō-
na e fapane le melaō ya metē e, e nago
le banna. Lešuko la thoka thobēla ke mo-
jano.

5788 Ditaba tša Taweng a di fele. Ba-go
tšeletš'i ba mollō ba gōna. Moja-lefa a ka
ba mothoka mmakō ka baka la boja-gobe
bja gwe. A nyaka gore bo morwa rragwe ba-
the ke ba hwetsana thelo. Dilo ka moka a
fo nyaka e ba tša gwe. Mpa ya mongwe

903

K34 | 82

2762

a e khamelwe. Ka baka le we bo morwa ra-
gwe le bona ba ka the ke ba dumêla. Ke mo-
ka go tsošwa lerole la mmakô. Kwano a e
thale gôna. Ka moragô ga go thoka kwano, ke
moka dinokwane di a tēna ka gare ga bona.
Dinokwane ke gore dihwirihwiri. Ge e le kota
ke moka e neetšē mollô.

5789 Mollô a o tšhubi ke moja-lefa fêla. Ba
malapa a manyana le bona, ba gotšeletšā mo-
llô wa nya magala. Magala ke batho ba we ba
ta dulêlago taba. Taba ke mollô. Go ialeka
rangwane wa bona le yēna a ka nya mollô.
Ka baka la bo ngwana wa mmagwe, le yēna
a nyaka go hwetšana the the ngwe tha ditso-
to. Khanthe a go ilē go ba ngwana mmagwe,
ka gobane le yēna o na le la gwe lapa. Lapa
a leji lengwe. Baratho ba moja-lefa le bona
ba ka nya taba.

5790 Dinokwane ke ba thinyi ba mefe ya ba-
tho. Dinokwane ke ba bešeletšā ba mollô gore
o the ke wa time. Monna o tšeya basadi go
batswadi ba bona. Bjale ba fitha ba mmē-
lēgêla bana. Bana ba we ba na le bo-ma-
lome wa bona. Bo-malome a bona ke bo-
na ba we ba ta napago ba gudišā mollô,
ka gobane ke bona ba we ba ta go tho-

903

K34/82

2763

theletšā. Tšhwene tšogo e tiēla ga gabō yō-
na. Ke gore yo mongwe o ʒa leka ka maata
go emella ba-ʒogolo ba gwe. Boloi ke moka
bo ka gare ga mote o we. Mafello e the
gore mote o thubēgē ka bo-gare. Ke ge ba
ka ya khorong, khoro ya ba lamolanya, ba ʒa
no pulakana.

5791 Mangatēla go bedi le yēna o wa thu-
ba mote. Mangatēla go bedi ke moradi. Bana-
di a ba ke ba ēnēla bana ba batha-
nkana. Bjale ka baka le we a ka dira
gore a bē moja-lefa. Lefa ka moka
le be matsogong a gwe. Gomme yēna
ge a bōna gore go buima go hwetsāna lefa,
o lwa ka molwa o dutšī. Molwa o dutšī ke
boloi. ʒo no ba bjale ka ge taba e ka ʒē-
nēla ke bo-malome a bana, gammōgō le
dihwirihwiri.

5792 Thobēla morena nama e la e budulē.
Moradi mo a o kwa lehufa o namēla n̄to a
rota, magokolodi ka moka a folotšā. Ke
diēma bedi ga tšona. Balata ba be-
ga moja-lefa thelo the thengwe le the
thengwe. Bjale go bigiwa go bose kudu.
Thelo the thengwe le the thengwe a o the
hwetsāne ka kudumēla. Ke go apeya a o

903

K34/82

2764

apeq. Go a peya balata, ke moka mo e bu-
dulé ba t̄ilo go bega. Ke moka o ba fetola
ka mohlwa o we ba swanets̄ego go dira ka
ōna. Ke mohlwa o we go yago gwa ba le
mmakanō mabapi le moja lefa. Bjale moradi
ke motho yo we a t̄hoilwego kudu lefatheng.
Ka baka la gore ke moloi. Magokolodi ka mo-
ka a phuma ge a rutilé gōdimu ga ngwa-
ko. Ka moka bana ba mot̄e o we ba t̄a
hwa, a šala a letš̄a le ngwane.

5793 Moradi wa t̄he t̄ima-mollō. Moja-lefa o
swanets̄e go t̄šeya moradi yo we a lebanego.
Ke gore ngwana wa malome wa gwe ka di-
khomo t̄ša go t̄šwa khaitšedi ya gwe. Ke yē-
na yo we a swanets̄ego go t̄wala moja-lefa.
Ge a t̄ša ka a t̄šeya ngwana wa malome
wa gwe, diphapano a di fele ka gare ga
mot̄e. Ke bot̄ boja-lefa bo a t̄šwa matsogong
a gwe.

5794 Mmago t̄h moja-lefa, a ka t̄he ke
a dumela lefa la go šiya ke monna wa gwe
le lewa ka mo we lapeng la morwa wa gwe,
ka baka la gore moradi yo we a mo t̄šerego
a la mo lebana. O t̄a nyaka go gōgela ka
lapeng la gwe. Ga na mo we ke moka, go
t̄roga mphereferere, ka gobane morwa le yē-

na a ka tše ke a dumela. Khogo e nwa
mae a yona.

5795 Malome le khadi ga mmogo le ba leloko la
bo moja-lefa, ba ta ema le mmagwe. Ba ta
mmotša gore o swanetše go tšeya mosadi mo we
bona beng ba ratayo. Mosadi yo we a swanela
go ba mosadi fela, aowa o swanetše go ba
wa malome wa gwe. Mmago moja-lefa mo
a mo lebeleletše o re ngwana wa khaitšedi ja-
ka. Ge a ile a gona mo we a go ka mokwa
o mongwe, o swanetše go tšwa ka gare
ga motšhe, a go bona wa gwe mmoto a dule.
Lefa ka moka ga lona le ta šala le le ma-
trogong a mmagwe. Ke moka le mo tšwile ka
ganong, ka gobane o ta tšeya lefa a ya a
tšeya ngwana wa khaitšedi ya gwe. Ke mo-
ka le ta laola ke yena.

5796 Kwano ke thoba digale. Khadi, bo-mo-
rwa magwe ga mmogo le bo-malome wa mo-
ja-lefa, ba ile ba ema le moja-lefa, mmago
moja-lefa digale tša gwe ka moka di beiswa
ka morago. Ka gobane ba ta mmotša gore
o tšile ka dikhomo, ka baka le we a wa
swanela go emiša molala. Khaitšedi ya
gwe le yena, o ta mmotša gore homola khai-
tšedi ba dišé di ga gabò. O riale ka go

903

K34/82

2766

bōna gore ba kwana. ka go bōna kwano e we ya bona, o bōna gore ba ka mmolačela khaitšedi ya gwe.

5797 Ba-thutamani. Dithuri diāta. Moja-lefa di ka ma gana tša nyaka moratho. Bja-le ka moragō ga lehu la papagō bona, moratho a sula a melēla mogolo mothe-la. ka lebaka le lengwē mogolo a ka fo homola ka baka la go tšhaba bolotsana bja gwe. ke mo we o kwago ba re, bohumi bja motho ke ~~bo~~phelo. Theema the thengwe the re, thōgō ke tšhemu ba thagolēla. lehu a ba retelle. ke nyepō ya yo a tša khathalego, o nyaka go hwēla nneteng.

5798 Mmigi wa molato o twalla khoro ka baka la ditopo. lehu a ba retelle. Goriale ke moja-lefa. ka goriale mo we le mo a mo tšeba gore o wa tšekha, o fo gana le lefa. O ganetsā mofuri yo we a nyakago go mo tšela lefa ka maano, ka go bolabola gore mofuri o ilē a re. Mofuri mo a ilē a iša molato khorong khorong, ba khoro ba tša ya ba mo tšwa. ka baka la gore o nyaka go hwetsana kabēlo ya yo mongwe, e tša mo le bana. Ba

khoro a ba na tabu !e bolotsana bja gwe. Ba ta mmôna phôšô, ba ba ba dira le gore a di fê beng ba tšona. Tefeletšo ya gwe a bee a lifišwa ka the ruiwa the thengwe, ka nte le tšela tša go thupiwa ka maanô. A go khathalege le ge a di šumišitšê, o swanetšê go di šupa di boelê go beng ba tšona. Nama ya betwa e ya songwa. Ke gore khoro e tšenela ka baka la go bigiwa. Ge ba the ka ba e bega a e tenele.

5799 Bjale ka Mašumu. herato ke thelo the the golo. Monna yo we o be a na le basadi ba ba bedi. Maina a bona ke bo Makoma le Maboganyane. Mosadi wa pele e be e le Makoma. Bjale mokhalabje le rato la gola gôdimu ga Maboganyane. Bedi ga bona e be ba troga bošego. Ke gore e be e le baloi. Molaô mosadi yo mogolo ke yo a ilê go a go ntšha thakeng. Wa go feta wa go ntšha monna thakeng ke wa the tina mollô. Ke ngwana wa malome wa monna.

5800 ~~Makoma~~ ^{Mabog} fanyane o ilê a šikinya the-faka gare ga motê wa Mašumu. Mosadi yo mogolo e be e Makoma. Bjale o ilê a nyatsiwa ke monna. Mamoratwe ke gôna a

903

K34|82

2768

twara teu. Ke gore o ile a twêla menna
mogala.

5801 Ma boganyane o be a laola monna. Mo-
-nna wa basadi, o swanetše go robala
mengwako ka moka, ka taola ya gwe. Bja-
le Masumu o be a the bjale. Ke mamoratlwe
yo we a mmotšago gore thepela ka kowa-
lehanu, e be gona a yago. Monna o be a
the šu a thebe gore moadi wa gwe o tšoga bo-
šego. O ilê a ba le legono, la gore o na le
mo-tabo. A mo gopolêla gore tšatši le we a
mmotšago gore a ê ka kowa ga ya la moadi,
o wa tšoga a ba a bitšitše motabo wa gwe.
A ka a mo tšhediša phefš. Ge a mo laotše
gore a ê ka kowa, a e ya a robala bo-etha.

5802 Monna o ilê a ba le malala-mabe. Ba-
rilê mo la ba le khaufsi le go robala, a
mmotša gore thepela o robala ka ngwako-
ng wa Makoma. O ilê a leka go gana, a
mo gapeletša. O ilê a ba a mo kwa. Ke
moka a tšwa ka ngwako a ya a robala
ka ga mamonyadiwê. Pêlo ya gwe e ilê ya
o kwa bošhoko kudu. O ilê a tšoga bošego
a ya ka ngwako wa mamoratlwê. O ilê a
hwetšana a the gona. A hwetšana le-gogo
le adilwê. Ke moka a robala. O lete-

tše gore a tše a bōnē gore o tša le mang.

5803 Maboganyane a boya a rwele letsogō la motho. Batho ba khale e be ba robala le mollō.

O ilē a fitša a bula le bati, a beya nama e la ya gwe fatše. Monna tsheto e hwilē le moludi. Ka moragō ga mo a beilē, a thōma go butšetša mollō. O ilē a bolabola gore nna ba nkokoteditšē ka go fo fiwa phaphathi nama ya letsogō. Monna o hwilē madi a mmele, a tša tšeba le gore a ka diya bjang. Mollō o ilē mo o tuka, a re ke lebella le-gogong, a bōna monna wa gwe. O diretšeng mo o e tša mo. Ke ilē ka gopala gore mothomong o thakēla mo tšabo. Bjale bōna keng tša tšē. O tša re o boneng. Ke nna monna nka tše ke ka bolabola tšelo.

5804 Papago Mašumu e be e le ma-boya di fetotšē. A re go yēna tšoga re bōnē mogale. O ilē a re o wa nšeba gore bošego a ke kwane le go bōna mogale. Ke tša mmōna ga bosele. Mogale ke go ja. A re go yēna ge o tša nyake go ja go bōnagala gore o tšaya o bola. Ke nna monna nka tše ke ka bola. Ge nka kwa, o tša ba o bone la mathabō, la go dikēla o ka tše ke wa le bōna.

903

K34/82 2770

Monna o ilê a beta p'elo a robala. Madi
a gwe a tšhugile kudu. Modirô wa banna
le basadi a the ke a o dira.

5805 Mo a khometš'e o lala a lora ge papa-
gwe e le maboya di fetotš'e. Toro ya gwe ya
mmotš'a gore thepela o botš'a papago. Mosadi
o ilê a fêla boroko, a thôma go šikinya
monna. O nyaka gore a dirê modirô wa bo-
šego. Je a the mmotš'a gore naa lehona
molato keng. Matšutsš'ubele a ko-kota nta.
Ba be ba o kwane go tlogêla ka thabeng
go troma. Monna a tšwa mo we kholegong
ka mokhwa o we. O ilê a botš'a mosadi
gore ke ya go troma. Motho ya a kokotago ya
ke kwane naê.

5806 Ba ilê ba tšwa letšolo le we la bona.
Pele go gore ba tšwe, o ilê a ya a botš'a
papagwe motšolo o we a ilê a o bôna bo-
šego. Papa gwe, a re o re go boya go
troma o the o fênelê ka mono. Ngwana o
ilê a dumêla. Ka mabanyana ge ba du-
tši ba e tš'a, a botš'a monkana ka theema.
O mmotš'a bjale ka ge taba e ilê ya thegê-
la ya mongwe wa leloko. O ilê a kwa fêla
a the ke a ukwišiša. Phôšô ya gwe a ka
e mo komets'a. Ba troga ba rwala dinamama

903

K34|82

2771

tša bona ba boela gae. Motsumi o tšena bošego. Theema the re, mma moja tša gwe o wa utama, mogaba ke le-retše. A fitša a tšenela ka lapeng la Maboganyane.

5807 Papago Masumu o mo laela gore a tšogelê e thale ka morwanyane. O ilê a re go rola mošaro wa gwe wa dinama, a ya ga papagwe. Bjale ke ge a mmotšar ka mokhuwa o wa ka gōdimu. A mmotšar gore ke bošego nka the ke ka bona thelo. Taba khola monna ge a e tšwa thageng o fa robala ka nte le go nyaka malaô. Goriale mo we ke gore wa the ke wa robala le mosadi yo la. Mo e le wena ~~mo~~ motho, o kaya wa robala ka ngwakong wa Makōma. Wa phoša mo we ke moka ke lehu la go.

5808 Tša éta ke namagadi go ya lewa ke ga tšona. Monna o ilê a goma a boela ka kowa lapeng la mamoratwe. O ilê a mo fagela bušwa. Nema o ilê a mo apeela ya pholofalo. Ka moragô ga mo a ilê tša goja a garêga ka baka la go nyaka go kwa mo mosadi a mmotšar gore thephela o robala ka kowa. O ilê a la legogô ke moka a the tšola a robala. Monna a ka a khōna go tšoga, o ilê a robala. Pêba a e ke e lebana le ditshotse. Badimu ba

903

K34/82

2772

ilê ba tšoga bošego, ke moka a rōbala le mosadi.

5809 Ka moswana a tšoga a ya ga papagwe. O ilê a mmutšišā gore o robetše ka ngwakhong wa mang mosadi. O ilê a mmotšā gore ka ngwakhong wa Maboganyane. A re go yēna ke moka ke lehu la go. Fēla o tše ke wa re kora. Ge o ka bola modirō o we wa ganna go mmōna a dira, o tšā go bolaya. Ke be ke nyakilē o bolaya yēna. A thōma gore nka be, ke fo robala ga na mo. Nka be ke ya maloba, le gona a e thuše thelo.

5810 Matsutubele o tšagiša polabolo ya Mašumu mo ba le mošāšeng. Mošāša ke mo we ba tšumi ba robalago gōna. Ka tšūtšī le we a e tšagišago, ke ge go nwewa bjala. Mašumu le basadi ba gwe e be ba le gōna. Le ntšū la tēna bāneng, ba tšeya khane ka lona. Mašumu o ilê a swaba. Kudu gwa swaba mosadi. O ilê a ba a tšoga le mo we bjaleng, a boēla gae.

5811 Mosadi a re go monna o mponetše. Letšūtšī la di-kēla. Lešaba ka moka la palakana. Mašumu le yēna a leba mohutwaneng wa gwe. O ilê mo a fiθhilē, a

903

K34/82

2773

dutš'i fathe. Moradi a re go monna, o mpo-
netš'e. O ilê a re o rang mogatš'aka. O wa
e tiriš'a, o gopola gore ke nna ngwana.
Wena mo o ilê go troma o tšeya ka nna kha-
ne. Khane e we ba go ba ba e twere, a še
ya mabapi le wena. He ga a ilê a bolabo-
la ka mokhwa o we, a ka a thuš'a thelo.
Peelo ya moradi e be e šetše e thinyegilê.

5812 Monna o ilê a laela go robalana le mo-
radi ka lona letšatš'i le we. Ge monna a ilê
a tiya moradi kudu, a robala ka ngwahong wa
mo ~~tee~~ teiwa, a lala a fodiš'a di-pabedi ke
moka molato o fedilê. O ilê a gopola ka
mokhwa o we. Khanthe tiyô e we a mo te-
ilego ka yôna, ke tiyô e kholo kudu. Bošego bjo
we o ilê a ja monna wa gwe. O ilê a bôna
la mathabô la madikhêlô a the ke a le bôna.
Mafa go the ke moka a thabêga. Ge merithi e
megolo e wa ke moka a napa a hwa.

5813 Pôpôtêla e the kwego e wetše moloreng wa
mohwibiri. Papago mohu o ilê a mahala ge
a bigiwa bolwetš'i, ka moragô a hwa lehu. O ilê
a di theba ka p'eleng gore o bolailê ke yêna
mamoratwe yo we wa gwe. Ba ilê ba fele-
getš'a mohu lebiteng. The toga the tšugilê
moragô a the na ma boêlô. Papagwe mohu

903

K34/82

2774

o ilê a o kwa bothoko kudu. Ka baka le
we a nyaka go tšama a o kwa lehu la ngwa-
na wa gwe.

5814 O ilê a khobakanya ba-leloko ka moka
gammôgô le batswadi ba basadi. Ba ilê ba kho-
bakana. Ke moka a ba thulošetša the bitšetsima.
Le bitša ke nna, ka baka la lehu la ngwana wa
ka. Lehu la gwe e bilê lehu la khogo. Nka the
ke ka bolabola ka gore la khomo, ka gobane khomo
me e ša hwa ba thōma ba e rēpa. Ka baka
le we ke nyaka go gatana dinaō le ba lapa
laka gammôgô le ~~bat~~ basadi ba mohu. Ke yō-
na taba e we ke le bitšetsago yōna. Ke duma
kudu gore motswadi yo mongwe le yo mongwe
wa batswadi ba basadi ba mohu, a ka fele-
getša moredi wa gwe. Ge a riale ke moka
a fetsa dipolabolo tša gwe.

5815 Ba ilê ba dumelana le go tšwa. Ka mora-
go ga mo a feditšē dipolabolo tša gwe, ka mo-
ka ba re go wa kwala. Batswadi ba basadi
ba mohu le bōna ba ilê ba thabêla go nyaka
go kwa lehu la mokhonyana wa bōna. Ba ilê
ba beelana letšatši le we ba ša tšwago ka
lona. Ke moka ba palakana, ba ya go apeya
dipoba. Ka lona letšatši le we ba go beela-
na ka lona, ba ilê ba fišha ka lona.

5816 Ba ilê ba tšwa ba robella theko ya thero-
lorolo. A baka ba tšwa ba le khorang, ba ilê ba
 tšwa ka the gare the bona. Ba ilê ba robala
 mašego a mabedi tšeng. Ka letsatsi la boraro
 ba tšena mo we ngakeng. Letsatsi ke mo le di-
 ketše. A baka ba tšena ka gare ga motše, ba
 ilê ba robala kholê le motše. Ka moswana ba
 troga ba tšena e thale ka moswanyana. Ba iša
 maduma. Maduma a bona a ilê a amogelwa.
 Ba letela ngaka mo e tšilo ba phekole.

5817 Ditaola di ilê tša tiya Maboganyane.
 Ka moragô ngaka ya ta ya ba khogiša motšho
 wa yôna ka moka ga bona. A go khathalege le
 ge o the khoge, o swanetše go fo khôga. A re
 go ba khogiša, a goma a boela ka lapeng.
 O ilê a boya ka the thathedi gare ga bo-
 na. Ba ilê ba the maketše the thathedi, ba
 no tšhoga ba bona a dutši gare ga bona. Ke
 moka a thôma go ba beya-kanya ka the
 tswalano the bona. Ka moragô ga mo we ke
 moka a thôma go ba laola. Mohu o bolatile ke
 mosadi wa gwe ya monyana. Ke-na ga le mmô-
 na le re ke yo monyana, aowa khopolo ya gwe
 ke ya gore ke nna yo mogolo ka baka la go
 ratiwa ke mohu. Ngaka ya ya ya mo swara,
 ka leoto, ya mmintšha ka lona fatše.

5818 Ya laudisa ka mokhwa o we a ilego a hwêla ôna. Monna o hwilê ka baka la go nya ka go kholwa ka go nyaka go bôna. O ilê wa mmotšâ gore lehono a ya robala ka ga mogadikane wa go. O ilê a dumêla. O ilê wa tšoga la ya go tšoma. A dumêla. Ge o boya wa hwetšana monna a robetšê ka ngwakong wa go. O ilê a dumêla. O be o e tšwa o rwele phaphathi nama ya letsagô, dumêla wena. O ilê a dumêla. Bjale wa hwetšana monna wa go ka gare ga ngwako. Ke gôna o ilê a dumêla. O ilê wa mmotšâ gore o tša re o boneng, bjale a re monna o bola koma a e bone fomêla. O ilê a fomêla. Monna o ilê a ba mamabolane fomêla. O ilê a fomêla. Ke baka le we o ilego wa bolaya monna wa go ka lona. Mosadi o ilê a wa, ke gore o ilê a dumêla. Ke moka ngaka ya mo tiya.

5819 Papago Mašumu a raka Maboganyane. Ba ilê go fitša gae, ke moka a bitšâ banna ba gabô. O ilê a ba laudisetšâ ka mokhwa o we mosadi a loilego morwa wa gwe. Bjale ka moragô ga taudišo, a ba botšâ gore a ke tšha mo nyaka mo. Go tšoga lehono a rwele thoto ya gwe a tšogê. Ka

903

K34/82

2777

moka ba ilê ba dumelana le mantšu a gwe. Ke moka moradi a loka thoto ya gwe a tšoga. Ba ilê ba dira gore a šie bana ba gwe.

5820 Batswadi ba moradi ba amogêla moredi wa bona. Fêla ba ilê ba se ngwana wa nōga a na nōgana. Goriale mo we ke gore ge le raka ngwana wa rena, le swanetše go mo fa bana ba gwe. A ba ka ba o kwêla ke motho gōdimu ga polabolo e we ya bona. Khomo a e le bale mo we e utilego ngwana wa yōna. Ka baka le we, o ilê a fêla a êtêla go bōna bana ba gwe. O ilê a hwa bothoko kudu mo a bōna lefa la monna wa gwe le lewa ke mogadikane a le nnoši. A loya papago Mašumu.

5821 Bolwetši le lehu la papago Mašumu. Motho mo a babja ba tšama ba mo nyakêla dithare. Rangwane wa gwe ge a tšama a mo nyakêla dithare, dingaka di mmotše gore o lo-
ilwê ke moradi yo a hilego a loya morwa wa gwe. O nyaka gore a hwê a khōnê go šala a thopa lefa. Motho yêna a ke a e hwa a the na thegōkhō. Ke moka ba mo fa digōkhō tša go šupa fêla gore a tšwa ngakeng. Ke gore ge e le malwetši a ka the

903

2778

K34/82

ke a fôla. Ka nnete ka moragô ga matsä-tši a the makae ke moka a hwa. O hwa maboganyana a dutši ka gare ga mote, e thale mo a re o bôna bana ba gwe. Ke moka a napa a duletšê ruri.

5822 Ke mahutukutu a ma tšeya tšhanyane. Di ngaka di ilê tša thalošetša rangane wa mohu gore moradi o e kemišeditšê go lefetsä ka moka lengwane go šale go letša yêna. Ka moragô ba ilê ba khobakana go tšilo šupa moja-lefa. Ba ilê ba šupa Makoma go ba yêna moja-lefa. Maboganyane a ka a utama, o ilê a utuluga. A re go bona nna le mpeile kae. Ba re go yêna, a re nyake go kolabola ka wena ka baka la gore o rakilwe. Monna wa ka o ilê a mmo mpošä gore di-loka moka di laolwê ke nna. Lehu le a baba a le bone ke motho. Ka baka la dipolabola tša moradi, ba boetša taba moragô. Ba re re ta di bôna ka tšatši le lengwe, le bona batswadi ba mošukutšyane ba le gôna. Ke moka ba palakana ba boêla magae.

5823 Ke mang yo we a ta gomang a ba bitša. Moratho wa mohu ke yêna yo we a swanetsêgo go goma a ba bitša. Bathoba dula ba thaeletšê tšatši le we ba ta bitši

903

2779

wa^gka lona. Mmitš'i o ilê a ^{K34/82} tšhoka. O ilê a bōna gore ge a ka tšwela pele le taba, ka morwana o tša bolaya yêna. Bjale ka ge ba re wa rapa dimu le ja wena. Tšhōgō ke tšhemo ba tšhagolêla.

5824 Ba ilê ba êma maribaneng. Batswadi ba Makoma ba mmotš'a gore o fo homola le go dumêla fêla mo we a go botš'ago. Bjale Morutho wa mohu mo ba gathana naê, ba mmutš'isa gore taba e la e tša ba neng. O ba botš'a gore re a tšhaba, re tšhaba go hwa mênō e tšhale a maswa. Ka moka ga bona ba ilê ba êma maribaneng. Ke gore ba ilê ba ntšha mathō ba mo lebella. O ilê a šumisa dithapō le mothahu wa mohu ka mokhwa o we a ka khōnago. Go ilê gwa tšhoka le tša koro. Maboganyane a ba molaudi go fithêla a e hwa. Mafello, monna e be e tše maloi.

5825 Tšhalošo ya makutukutu a matšeya tšhanyane. Noka e êla meeti. Bjale mo e tšetše e tšeya dilo ka moka tše we e di hwets'anago tšeleng ya yōna. Mafrika a tšeiwa. Bjale tšhanyane ke go feela ka moka le mabjane ga mmōgō le dikhwatša. Bjale mafrika le ôna a tšhepela ka gare ga meeti. Ôna a kutubana.

Monna a tšeya the thako ke a retelega, a tšeya the thako mothaba o thota. Ge o fitša noheng o hwetsšana noha e tšetše, o swane^{ie} go tšeka-tšeka. Thôgô ya taba ke gore motho o phitšile molala bjale ka p^{oo} ya khomo, bjale dip^{oo} tše dingwê di no ta di dupa di toga.

5826 Thapadimê o be a na le basadi ba ba bedi. Maina a bona ke bo Mamotetwa le Mokhadi. Mamotetwa e be e le moradi wa pele. O ilê a ba le morwa ka o thii yo we leina la gwe ba go ba ba re ke mpedi. Mokhadi ke wa bo bedi. Yêna o be a na le barwa ba bararo. Leina la mogolo ba re ke Madome go ba Tilwane. Manabane e be e le moratho wa Thapadimê. Thephothwane e be e le morwa rragwe Thapadimê.

5827 Leina la nnete la Thapadimê e be e le mašume. Ba ilê ba mo rêla leina la Thapadimê ka baka la gore o be a na le maaka kudu. Le ga go le bjale leina go ilê gwa gola la Thapadimê. Monna yo we we o be a the^{ne} nnete, ka^{ma} baka tš^{ed}: Ngwana wa Mamotetwa ge a e tšwa a tšwere thelo, a mo fa, o mmotšša gore ke wena yo we o ta go rãla o ija lefa la ka. Ga yo ngane^u o be a bolabola nnete. Ka mo-

903

K34/82

2781

swana wa mokhadi le yêna, o tšwa a swere the the bote, le yêna o bolabola bja-le ka ge a botša mpedi. Khanthe ka goriale mo we o wa ba lwešanya.

5828 Basadi ba Thapadimê, ba fa monna wa bone tuu. Ke many yo we a go fa ^{monna} ~~monna~~ tuu. Ba ilê ba bôna gore ke Mokhadi, ka baka la gore o ilê a nyenya la-ka le le-golo a nyaka le le nyana. Mothare o we ke moratišo, fêla o wa bolaya. O ilê a napa a thabêga a dutši ka lapeng le lenyana. A botša Mokhadi le morwa wa gwe Madome, a re mo ke huilê ngwana yo Madome e be yêna moja-lefa la ka. Ke moka a napa a ilê tuu. Ke moka bolwetši bja mo golêla. Ba ukamedi ba molwetši ba ya ba mo ukamêla. he ga go lebjale o be a tha khone go ba bolabodisa.

5829 Manabane le Thephotwane ba nyaka go tšeba gore molato keng a tha khone go bolabola. Manabane a re yo mogolo wa ka o be a the na nnete, bjale lehono o wa hwa, e be re nyaka nnete ya gwe. A khone go bolabola, bolabolo ya gwe, ke go fo šikinya theata fêla. Ka baka le we ke nyaka go tšama ke hwella gore molato wa gwe keng ka gobone ka morwana ba ka šala ba rulana ka ditšô-

903

K34/82

2782.

gô. Thephotwane le yêna o ilê a dumelana le taba e we ya go bolabola ke manabane.

5830 Ba ilê ba tšwa le basadi ba molwetši. Di taola, tša ya tša tiya mokhadi. Ge ba fithile mo we ngakeng, e ngaka ke ge e tšholla marapô a yôna. A thôma go ba laudišetša ka mokhwa o we molwetši a thabegilego ka ôna. Taudišo ya gwe e ilê ya ba e, O be a na le maaka kudu. Mo a dutši ka ga le la la pa, o re moja-lefa ke Mpedi. Yôna ngaka a ya ka ya mmola ka leina, e ilê ya fo bola ka mothopô wa mmago Mpedi. Ka moswana mo a le ka lapeng le we lehono le mo šilego a robe-tšê go lona, le yona o bolabola bjale. Mokhadi o mo filê tuu. Jêla ^{hele} ~~mo~~ ga gore a napê a re tuu, o ilê a botša mosadi yo le morwa wa gwe gore lefa ka moka ke la bona. Le mo lemogeng, la thoka go mo lemoga o ta le fetša. Ge e le molwetši yêna ke mo ka o le šile, ke moka ngaka ya fetša ditaudišo tša yôna.

5831 Manabane le Thephotwane ba ilê ba boya ba gôga modutswa. Ke banna ba tšo di kwa ka tša bona di-tebê. Ba re taba re bolabola khôromêla khuta-marama re hwa nayô. Ba ilê ba homola bjale ka ge le yêna mongwa moše ba mo filê tuu. Ka moragô ga matsa-

903

K34/82

2783

tši a the mahae ke moka molwetši a hwa.
Ba ilê ba mmoloka ka mokhwa wa molaô. Ba
ba ba lla thelo tha gwe. Ka moragô ga thelo
ya ba lebaka la go šupa moja-lefa.

5832 Letsiši la tšhupô ya moja-lefa. Ka
moragô ga lehu la mokhalabje yo we, Manabane
a ba molebendi wa mote o we wa tšaweng. Bjale
o ilê a phahiša a lemoga gore kwano a gôna
magareng a basadi. Ke ge a bitša banna gore ba
khobakane ba tše go šupa moja-lefa. Go dira
ka mokhwa o we ke gore a tše a khônê go ntšha
maoto ka le gapeng la marohole. Ge batho ba
khobakane, ke moka khadi ya šupa Mpedi.
Mokhadi a re lefa o tša ya a bēreka la gwe.
Ka gobane ge e le lefa la monna waka a ka
tše ke a le bōna. A ba ka ba šala mantšū a
gwe moragô. Ke moka ba fetša peyô ya bona
ka ôna mokhwa o wa ka gōdimu. Batho ba ilê
ba palakana ba tšeba Mpedi.

5833 Phapanô e ilê ya ba gôna magareng a
barwa ba mohu. Mpedi o be a tša nyake go
dira tše tšhengwe kante le Tilwane. Ka tšatši
le lengwe gwa tšwella khaitšedi ya Mpedi e
we e ilego ya tšeiwa magakala. Pele ga yo
we khaitšedi ya gwe, go ilê gwa fitša kha-
itšedi ya Tilwane, yo we a go ba a tšerwe ga

Mametsa. Thello a the fele, ka gobane le ge ba re the fedile, gwa tšwella ba go tšwa kholê the a troga. Bjale go ilê gwar re go tšwella khaitšedi ya Tilwane, Mpedi a re go morwa rragwe, khaitšedi ya rena e tšilê. Ka goriale mo we re swanetše go mo phumula megōkhō ka pudi. Ba ilê ba kwana ba dira bjale. Ka moragō ga mo go tšile khaitšedi ya Mpedi, ke ge a botša Tilwane mabapi le go phumula khaitšedi megōkhō ka pudi. O ile a gana.

5834 Mpedi a bitša manaba^{ne} le Thephōtwane. Ba ilê ba phahisa ba fitha. Bjale a ba thalošetša ka mokuwa o we a fapanago le morwa rragwe ka gōna. Ba ilê ba lamolanya phapano e we ya bona ya fêla. Ba thaba pudi e la ya go phumula megōkhō ya khaitšedi ya Mpedi. Ge e le mollō wa thaga, ba ilê go tima gwa šala thase. Thase e ilê ya šala ya tšhuba thaga e kholo.

5835 Madome a fidiša Mpedi ka yōna pudi e la ya manganga. A re go yēna ke nyaka o tšōa pudi. Bjale Mpedi a re o wa kwala, fêla a gore wena o tšōe e la pele, le nna ke khōnê ke e tšōa. Ganna, a go na molato ka gobane lefa ke laka. Ke yēna a re a go iwe mo we go iwago. Madome a re go yēna, o ntebe gore ke nna thete. Taba ya ba bedi ke nna Madome

903

K34/82

2785

o thata wa theepê, ke khôna ke ^{diraba} ~~mamba~~ le mabje.
Mong moja - lefa a ka a kwa gore o bolabolang.
Monna o wa the thalefêla goriale ke Mamotetwa
o ra morwa wa gwe.

5836 Mpedi a botšwa ke ditaola gore o ta hwa.
Ka moragô ga mo mmagwe a mmutsitsê gore mo-
nna o wa the thalefêla, ke gôna a tšuma a bu-
tšiša mmapha wa gwe dingakeng. Dingaka tša
re go yêna, o thakane le naha le le thata. Ge
e le wena motho, o ka togêla dilo ka moka. Ge
o phela dilo tše we ka moka o ta di hwetšana.
O ilê a tšena ga e ngaka ke moka ya mmotša
ka mokhwa o wa ka gôdimu. A fetela ga e
ngwe le yôna ya mmotša bjale ka ela ya pele.
Ge anêgêla mmagwe. Mmagwe a ve lethô ka
le thii le thoilwe ke thelabi. Le nna ke ve a
go be bjale.

5837 Thôbêla morena nama e la e budulê e
a tšefa. Monna o ilê a gopola go lethetša, a hwe-
tšana gore go boima. Ka tšatši le lengwe a ma-
kala a troga maforong. Ba ilê ba morwala ba-
šego ba ya ba mo robadiša mo we. Ba be
ba mo šupa gore ba diyo mmeya. Mothang
ba ratago go mmolaya ba ta mmolaya. Ke
gôna monna a bônago gore dingaka e be
di mmotša nnete. Mmagwe le yêna a thôma

go mo ômanyâ.

5838 Mpedi a re mpitšetseng Manabane le Thephothwane. Ba ilê ba hitima ba ya go ba bitša. A ba ka ba phakiša go ɬa. O ilê a ba lebella ka tšatši le la ba go ba bitša ka lona. A bôna letsatši le dikêla. A gopola gore ba ɬa ɬa ka morwana, le gona ba ɬhe ke ba ɬa. Manna a bitša makholo wa gwe ka go ɬhabakanya diêma. A re koko we e, ke re mmitšetseng Manabane le Thephothwane, ba dutše ba nkhalla go ɬoga, a buke ba nkhalla di bodilê. Mošukutšwane o metše šošong, o šitilê mathake le philo go raga. Ba ilê ba raga ga bedi ba re ba theša. Nna ke re Tilwane a šale a bôna bana ba gwe, ka gobane nna a še nna mokone, a še nna mo šetši wa bana. Makholo wa gwe o ilê a makala mantšû a ngwana. Fêla le ga go le bjale o ilê a ya ka bogolo go ba bitša.

5839 Mpedi o laêla ɬogêlô ya boto boja-lefa. Ka moragô ga mo ba ɬilê, aye go bona, ke nna Mpedi p'olo tota ya ga mašumu. Ka tšeya tša ka dithoka ke moka ke huleve. Ka goriale mo we ke re Tilwane a šale a bôna dila tša papagwe. A ba ka ba mo thibêla. Ba ilê ba re ɬhetšhoga go tšhoga

903

2787

K34/82

maeba, maeba-rupi a tšhoga a bone. Ba mo lokolla, ke moka a tiya mengwako ya gwe a ya a dula mmotong wa Photwaneng.

5840 Madame o ilê a šala a gôta. Ke moragô ga mo Mpedi a tšwilê ka moteng, ke moka a šala a gôta. A e thêtekanya mapôkwa a gwe a go the fêlê ka pela. Mapôkwa a we a gwe ke a a ka fathe:-

Ke nna Madame o thata wa theepê, wa khone dithata tše dikhônago ke ^{di}maraba le mabje. Nna ka vêma ga thii ke a le-thetsa. Ke nna motogolo wa Batsokwe. Ke twala ke ũou ke šušula ke mokone wa go tiya dikhopo le matsogô. Khomo še e ême ka ma šakeng la bošhapadimê, e lemilê di naka mampokopoko, ke maanô a gokhethe dingwê melala. Ke nna thegodi, empa a še nna thegodi ũha dikhogo, ke nna the-godi ũha mafa.

5841 Mafello a ditaba tša Mpedi le Madame. Madame o ilê amoga Mpedi lefa ka baka la boloi. Ditaba tše we tša bona di ilê tša fêla ka the gae ũha bona. O ilê a tšhaba go di ša khorong, ka go bona gore a ka hwêla tšona.

5842 Moratho wa mohu a ka thalefetsä barwa ba mogolo wa gwe. Thalefetsä ya gwe e nyare-tša ke baheng la bolebendi goba taêlô. O ba thalefetsä a le bjale, e le gore o taboga le-pheko le le nago pele ga gwe. He gore la gōna ke theema the; Ngwana monyane the llêlê bogosi, llêla go tuma, ge e le bogosi bo na le malapa a magolo. Ka baka la le-onyä le bohuhudi, ke moka o fo bolabuditsä mohu le mo we a thešügu a bolabola. Wa kwa a re mogolo wa ka o ilê ma a e hwa a re ke tšee lefa le ko tšeya moradi ka lona. Ge ba tha tšhabe gore ke moloï, ba swanetše go mo ganetsä. Ge a fo ba thalefetsä fêla ka baka la bogolo, gōna moja-lefa a ka iša mola-to molaong. Batho ba bantši ba loba ditshoto tša bona ka baka la go tšhabe go loiwa.

5843 Bjale ka bana ba Mokhadi. Mokhadi o be a tšere ke moradi. Dipos a di thoke, go thoka batho. O ilê a ba le bana ba bathaano ba ba-thankana. Maina a bona ke a a latêlanago ka mo fathe. A latêlana ka go bêlêga ga bona. Thekwai, mohailê, Tšone, Mphatane le Malepeng. Moradi yo we a go tšeya mma-go bana ba, dikhomo tša gwe a tša ka tšaya ka lewa, ka gobane o ilê a gudiša khoro ya gwe ka thari ya bathankana. Ka moka

ga bona ba ilê ba hwa ba tšere basadi. Basadi ba we ba ilê bu tšeiša ke mogolo wa bona Thekwai.

5844 Monna ge a na le lapa la gwe o na le diruiwa tša gwe. Banna ba bangwê ba hwetsana diruiwa ka manyalo a baredi ba bona. Thekwai o ilê a hwetsana thoto e ntši e we a go ba a tšeiša baratho ka yōna ka baka la banga-ka. Mokailê, Tšone le Maleopeng ba ilê ba hwa. Bjale mogolo wa bona a ka a nyaka lefa la gwe mo we malapeng a baratho. O ilê a re e be e le bana baka. Bjale go ilê gwa šala go pheela bana ba ba bedi. O ilê a šala a ba twere ga boše. Thoriso a ya ka ya ba gōne gōdimu ga bathologadi ba we.

5845 Thekwai a babja Mafello a bolwetši; bja gwe a hwa. Dikhopolo tša batho tša gopola gore o loilê ke moratho. O ilê a babja tšatši ka le thii fêla, ka moswana a tšoga a hwilê. Bjale batho ba ilê ba makala ga ba bigiwa lehu bakeng tša bolwetši. Ka moragō ga mo ba mmuluhilê, ba nyaka gore ba tšame ba o hwa lehu la mohu. O ilê a re go bona, yo mogolo a hwa moteng, a ba tšame ba laola, ka gobane le ka baka ditophō. ke a tšeba le

903

K34/82

2790

lena gore monna wa moṭe o bolaya ke moṭe wa gwe. Ka baka la gore ke yēna yo we a go ba a swanetšē go etella pele ga taba e we, ke moka ba e le thetša e ṭa mowe.

5846 Bana ka moka ga bona e be e thale ba ba nyana. Bjale molebendi ya ba yēna mphaṭane. O beiwa molebendi a dutši a na le leonyā. Dilo ka moka o nyaka dijēlwa ka lapeng la gwe. Motho mo a le molebendi, a swanetšē go jēla lefa la mohu ka lapeng la bo mo ja-lefa. Bjale yēna a ka a ba bjale. Mo a dirile bjala, ke gore mosadi wa gwe, ke moka o fo nwa a kōna bathologadi. Bjale le bona ba thōma go mo kōna gammōgō le go belae-la lefa la monna wa bona mo le lewēla ka lapeng le šele. Bakeng ṭha dino ba ilē ba mo thabēla theema ṭhe: Morifi mo o tihela le gora, o bone o mongwe o tihela. Bakeng ṭha ditoto, bare lapa a le ji lengwe.

5847 Le ga go le bjale leonyā le ilē la gola kudu gammōgō le peelo whgo. Ka nnete gore monna a tswalēga, a ṭha nyake go thōkōmēla malapa a go ṭiya ke mogolwane. Ge ngwana a babja ba mmotša gore ngwana o wa babja, e ke ke mo ba moa rugilē. Ke moka ka mo we lapeng le we le go gata

903

K34/82 2791

a nyake go gata. Mothang gona le tša bo-
se, ke gōna o ta mmōnang a šanka ka
lapeng. A laola tše we tša go tšefa, tša go
baba a tšhaba.

5848 Ngwana wa Makhošē a betwa ke paba
a hwa. Khati ya pele a e babe, go baba
ya moragō. Le bona ba ilē ba mo kōna a
a bona mabjale. Monna o hwetsšana a
kukumugilē bjale ka thenana. O ilē a
šitwa go khotella, ka tšhito e we ya
gwe a thōma go ōmana. A re mabēlē
aana dikhomo, a fo aana dikhomo tša
ditšhupya. Le bona ba re, mma monya-
ka tša bangwe, tšeno di the baba. O
ilē a ngala a togēla bjale bja Makho-
šē. Letšatši a laka la dikēla, ngwana wa
Makhošē a betwa ke paba. Bjale bo ilē
bja ka togēla. Ngwana o ilē a lala a
ruba-ruba bošego bja we. Go rilē ge
meso e nkha ke moka a ba šija.

5849 Konanang tša go ja taba mpe le
botšane, Tša goja ke ditšhila tša mē-
nō. Ka ōna mabanyana a we ngwana a
bitiwago ke paba, ba ilē ba lala ba mo
tibišitšē. O ilē a fo dula a the ke aya.
Ka morwana ge ba bōna gore ngwana

903

K34/82

2792

o ba šiiile, le gōna ba mo tibiša. Mo-
 nna a re tša go tšefa ke a koniwa, nna
 ke butšwa tše dibi fêla. Bona ba we ba
 jago tša go tšefa a ba di bone. Ba ilê
 ba roma mokhalabje yo mongwe wa ga
 moagi ba re ke Mamogale. O ilê a mmo-
 tša. Tshipi ya gata ngwe e ya menama.
 Ke thompha wena. Ge a riile ke mo-
 ka a ya.

5850 Nthatana ya mašabêlê khane e la
 e letšê mang. O ilê a re go fitša ke mo-
 ka a dula lapeng la mmagô mohu. Bjale
 ba molaudišetša ka mokhwa o we ngwana
 a ilego a hwetsana lehu ka gōna. Ka
 moragô ga taudišo, ke moka a tšena ka
 ngwakong, a lebella ngwana a bōna ga
 bofe gore ke nnete ngwana a tša phela.
 O ilê a êma molomong wa ngwako, a re
 nthatana ya mašabêlê khane e la e letšê
 mang. A gwaka gwa ba le motho le ka
 o thii yo we a ilego a mo fetola.

5851 Ba ilê ba lla fêla ge ngwana a bu-
 lukiwa. Ka moragô ga mo a bōna gore a
 fetole ke motho, ke moka a dira gore mohu
 a bulukiwê. Ge a tšaba tšema tša ntha-
 tana ya mašabêlê, banna ka moka e be ba

903

K34/82

2793

lumilê thenkô. Ka morugô ga mo a re
a re iseng ngwana ga pupugwe, ba rwala
di bolai, ba ya ba aga mote wa ngwana.
Ke moka ba felegetša le theya ga gabô.

5852 Monwana-maitšeng o gudilê. Monwana-
maitšeng ke morwa Thekwai. O ilê a ba a
tšeya mosadi, motswaredi a tha nyake go
mo fa tulo ya gwe. Motswaredi o gaisanya
lefa la mogolo wa gwe ka mokhwa o we
a ka khônaga. Mong moja-lefa o thalefi-
lê, o wa di bôna ka mathô a gwe. Batho
ba no gopola gore mothomong o dirêla gore
moliti wa mogo wa rôtwê o leta a ija
mafôta. Tha ka peelong ga tswaledi the
teba ke yêna mong tswaledi. Mong moja-
lefa o ilê a lebella rangwane wa gwe ge
a khurupulla le-trogô. A bôna a tha
nyake go khurupulla.

5853 Wa e kokonêla thong a ta e latša
le dinama. Monwana-maitšeng a thôma
go tšama a butšiša ba-nna ba bangwe ka
taba ya go the khurupullê theata. Batho
ba re go yêna, ngwana yo a thalego o
hwêla tharing. O na le ba geno, ke bona
ba we o swanetšego go ba botšā. Bona
ba ta khôna go mmotšā. Ka tšatšile

lenqwê ba re ba dutši khorang, motswaredi a re go mong moja-lefa butšetsa mollô. O ilê a mo fetola ka gore manna ya mongwe a butšeletše ya mongwê mollô. O ilê a mahala. Ke ga go le bjale a ka a mo fetola. Ka goriale mo we o be a mo šupa gore ke yena manna. Matswaredi a ka a šala taba e we moragô. O ilê a fo tšwela pele le go gôta tulong ya moja-lefa.

5854 Moja-lefa a ya a botša Phašuku gore a yo botša rangwane wa gwe gore o gudilê. Morumiwa o ilê a ya. A fiša a mmotša gore ke rumilê ke morwa wa go, o re o gudilê. O ilê a mo fetola ka gore mošemanya na mor roga mogolo thešego o loga thwaelo. Ka goriale mo we ya ba ke moka o feditše polabolo ya gwe. Morumiwa a gona a ya a mmotša phetolo ya rangwane wa gwe.

5855 Ge motho a kokota kota, o re maila-koko a menogê a molomê. Ke banna ba botša moja-lefa. Ka gobane ge rangwane wa gwe a mo fetotše ka mokhwa o we, o ilê a tšama a butšisa banna. Ke moka ke ge ba mmotša ka maila-koko. Maila-koko ke ditšhoši tše di dlulago ka gare

903

2795

K34/82

ga dipnagô. Kudu di hwetswa dihoteng.
 Ge o ka fita wa tya kota e we, o ta
 bôna di menogilê. Ke moka kota e we o ka
 the ke wa khôna go e tswarêla go ba godu-
 la gôdimu ga yôna ka baka la go tshaba
 go lumiwa. Bjale ka goiale mo we ba re
 go moja-lefa a kokotê, ge kwata e na le
 maila-koko o ta e bôna. Ge a tshaba ma-
 ila-koko a lethetsê.

5856 Monwana-maitšeng a re lehu la motho le
 na le tšela ya lona. Ge ba dutši ba bolabodi-
 šana, ke moka rangwane wa gwe a tše-
 ya dikhomo tše nnê, a lefa molato wa
 mpa. A leke leya le tšete la baya le tše-
 tšê. O bolabola ka dikhomo tše we a
 bônago rangwane wa gwe a di šumiša.
 Ke gore le ge motho a ka re o wa di
 nyaka a ka theke a di hwetswana ka
 moka. O ilê a bitša banna ba khoba-
 kana.

5857 Monwana-maitšeng o thalošetsa
 banna the bitšetswa. Le bitša ke nna
 bakhalabjê, ka baka la lefa la papa. Ra-
 ngwane o le dutši gôdimu, a nyake go
 fa mong wa lefa. Ke gore ngwana ya
 we le mo lebanego. Nna ke bilê ka

903

K34/82

2796

fêla peelo ka ~~more~~ mo romêla motho.
 Bjale o ilê mo a fetola mo rumiwa, a
 re, thepela o mmothê, manyana mo roga
 mogolo thešego o loga thwaêlo. O fetotšê
 ka mokhuwa o we, ka baka la gore
 tšatši le lengwe, o ilê a re go nna ke
 butšetšê mollô. Bjale nna ka re monna a
 butšeletšê yo mongwe mollô. Go riale mo
 we ke mo šupa gore ke gudilê ke nna
 monna. Ke moka ke yôna taba e we ke
 le bileditšego yôna.

5858 Khomarologa magomarelē lefa a še
 la go. Ka moragô ga mo mmelaedi a bo-
 la botšê, ba nyaka go kwa mantšû a ra-
 ngwane wa gwe. Rangwana wa gwe, a re
 bakeng thê tšhupô ya moja-lefa yôna e
 ta ba gôna. Ge e le bakeng thê lefa la
 mogolo waka, o ilê a mpha lona. Ke mo-
 ka a fetša dipolabolo tša gwe. Banna-
 ba ilê ba re gomarologa lefa a še la go,
 le na le mong wa lona. A ka a ba kwa.

5859 A go šupiwê moja-lefa. Ka moragô
 ga mo ba bôna gore o wa gana, ke mo-
 ka ba dira gore a šupê moja-lefa.
 A re go bona mo we go wa kwala. Bja-
 le lehono e be re thê khobakana ka

903

K34/82

2797

bakeng la taba e we. Le ka boëla moragô ke ta goma ke le bitša ka pela. A ba ka ba mo ganetsša, ba ilê ba dumelana naê. Ke moka theboka tha palakana.

5860 Ka moragô-nyana a bitša ba bagolo ba leloko la bo moho. A gwa ka gwa tšeya lebaka le letelele, o ilê a phakiša a ba bitša. Ba ilê ba khobakana ka lona letsatši le we a ilego a ba botša lona. O ilê a re go bona, le bitša ke nna, ka baka la moja-lefa. Bana ba mogolo wa ka ba gotše. Bjale ke re tang re e letšišaneng yo we e lego yo mogolo. Ba re o wa kwala. Khadi le wena ke lena ba we le ka re botšago. Ba ilê ba bolabola gore yo mogolo ke Monwana-maitšeng. Ke moka ba ilê ba dumelana. Ke moka ba palakana mo we thopeng ya bona. Ba ilê ba beya letsatši la tšhupō ya moja-lefa.

5861 Letsatši la tšhupō ya moja-lefa. Ka lona letsatši le la ba go le beya, ba ilê ba khobakana. Motswaredi a êma pele ga bona. A re go bona, lehono ke letsatši la go phumula megōkhō. Re ta le šupa yo we mathō a lena a swa-

903

K34|82

2798

netšego go lebella yêna. Bjale ka ge le te-
ba gore mong wa mošaiša o, o re šilê. Ke
ša khopêla khadi gore a le šupê mong
wa lena. Khadi e ilê ya êma, ya ya ya
kwatama pele ga Monwana-mušišeng ya
mo swara ka letsogô. Ke moka a re ke
yêna mong wa lena yo. Ka moka ga bo-
na ba ilê ba re thôbêla. Ke moka tšhu-
pô ya fêla e ša mo we.

5862 Banna re maanô re khoba tšhemane
ya tala melapô goba molapô. Ba ilê ba mo
dumella gore a šupê moja-lefa, ba khô-
nê ba mmolabudiša mabapi le lefa la
moja-lefa. Bjale ba re tšhupô re a e bôna
e fedilê. Re nyaka go teba mabapi le
mothahu wa mohu le dithapô. A re ba-
keng tha dithapô di gôna. Ke moka a
di tšeya a di beya pele ga bona. Ba
re tšê we re di bone, bjale re nyaka mo-
thahu. A re bakeng tha mothahu ke le-
butšitšê gore mogolo wa ka o ilê a mpha
ôna.

5863 Mathô ke diala a tšêe tha motho.
Ka moragô ga mo a bolabotšê ka mokhwa
o we wa gore o filwê ke mohu, ba re
re fo nyaka gô di bôna fêla. Ka ša-

903

K34/82

2799

Keng la dikhomo ba hwetsana lesome la dikhomo di nago le dikhomo tše tšhaano. A re dikhomo tše ntabe ke di šumiritše. Ka šakeng la dipudi ba hwetsana musome a mabedi a dipudi a nago le dipudi tše tšhaano. Ka šakeng la dinku ba hwetsana dinku tše tšhaano. Dipudi a re o šumiritše lesome la tšona. Dinku a re o šumiritše dinku tše pedi. Mabapi le mothahu wa mabêlê o ilê wa šoma modirô wa mabjala a ditšhila. Mašaledi baredi ba moku le ba-šhologadi ba ilê ba a-bana. Ke moka a fetsa a e ta mo we.

5864 Moloti wa mogo wa rotwê, o leta a ija mafôta. Ka moragô ga mo a feditše ga ba šupa le go tšalosa tše we a di šumiritšego, ba re tše we o di šumiritšego di a kwala. Ka dikhopolo tša rena re bôna e ka a gôna phôšô. Bjale tše we di šetšego gafêla ngwana dilo tša gwe. A re le go leka. Ka moka ga tšona ke tša ka. The we nka the diyago, nka mo tšeiša mosadi. O ilê a napa a gana ka tšona.

5865 Ditaba di šitilê ka the gae tša rena. Ka moragô ga mo ba bôna gore o wa gana, ba re go moja-lefa, rena re šitilwê. ke

903

K34/82

2870

wena ke wena manna. Ge o bōna gore ma-
ila-koko a ka go loma, dula fatho o khu-
tšê. Ge o bōna gore a na taba le ge a
ka go loma, gōna o ka iša taba khoro-
ng. Ke moka banna ba šitilwê ke taba.
Ba ilê ba laêla ba țoga.

5866 Monwana-maitšeng a re le yēna a
ka theke a šala a mela le thaka. Ke gore
le yēna o ^{šala a} ța hwa. Mmagwê o ilê a mo
khalemela kudu gore a le thetše taba.
Le ga go le bjale a ka a mo theletša.
O ilê a re ba we ba hwilego bona
e be e the batho naa. Lehu a ba
tšhabe ka baka la gore a le boniwi
ka mathō. Le ga ke hwile a ke na
molato ka gobane ke hwela thelo țha-
ka. Aretse, ge lehu le thibilê di-țēbê
motho o no dira bjale goriale ke mmagwe.
Morwa wa gwe a rwala molato a ya
a o lahêla khorong ya ga mothabe.
Go ja a go gane ke motho, ba khoro
ba ilê ba amogêla molato.

5867 Ba ilê ba mmotša letšatši la go baya
ka lona. Ke moka a bula difate. Difate
tša bulêga ke moka a țoga. Ka moragô
ga mo a țogilê, ba khoro ba šala ba ro-

903

K34/82 2801

ma pampanyane ya go tibiša Mphatane.
 Morumiwa o ilē a mo tibiša gore o
 wa nyakēga ka khorong ka baka la mola-
 to wa go le Monwana-maitšeng. Ba itšē
 ka tšatši la gore o wa nyakēga. Ke moka
 a goma a ya a botšā ba khoro gore ke tšā
 mmotšā.

5868 Ka lona letšutši le we khoro ya go ba
 botšā lona ba ilē ba fitša khorong. Ba-
 athodi le bona ba ilē ba tšogela khorong
 bjale ka ge ba tšibile gore lehono go na le
 molato khorong. hentsū la re baatholwa ba
 khobakane. Mmudi wa lekhota a re dikolo-
 bē tšase. Baatholwa ba dulēla ka tšase. Ba-
 athodi ba dulēla ka khakala. Bjale a bega
 mmelaedi gore motho yo la o belaēlago ka
 yēna ke yo. Mphatane o bitšā ke khoro ka
 baka la yo morwa wa go. Bjale o tša tše-
 tšā dithase tšē we a go botšago. Le lena
 le-khota mpheng ditēbē ke tša lefa moloma.
 Ke re le bulē ditēbē tšā lena, gore le khōnē
 go lamolanya batho ba. Ge a riale ke moka
 a dula fatše.

5869 Dipolabolo tšā Monwana-maitšeng. O ilē
 a ēna pele ga lekhota. A re morena lekhota
 la ba bina tšou. Ke nna yo we ke tšilego mo

903

K34/82

2802

khorong ka baka la phapano ya ka le rangwane. Rangwane o gana le thoto ya go šiya ke papa. O re yêna o filê ke papa ge a šetše a le khufsi le go hwa. Banna ba ilê ba leke go mmotšha gore a gafê thoto a napa a gana. O ilê a ba šupa 15 ya dikhomo. 6 ya tšona a re o di šumišitše. Dipudi 25, a re 10 ya tšona o di šumišitše. Dinku 5, 2 ya tšona a re o di šumišitše. Bjale ba re go yêna, moliti wa mogo wa ratwê o leta a ija mabota. Kokolla tše we re di bônago ka mathô. O ilê a gana na-tšo. Ke baka le we ke tilego ka lona mo. Ke nyaka thoto ya go šiya ke papa ka moka. Ke moka a êma mo we.

5870 Dipolabolo tša Mphatane. Ke yêna o ilê a êma pele ga lekhota. A re morena lekhota. Ke nnete go bjale ke fapana le ngwana ka baka la mothahu wa mohu. Mohu o ilê a re ~~gona~~ nna, o wa mpōna gore e fula e ukametše le ôpê. Mo ke hwilê mothahu waka ka moka ga ôna ke wa go. Bjale ke mokhwa o we nna ke o gomaretšego. Ke moka nna ke feditše tša ka dipolabolo. Ge a riale ke moka a dula fatše.

5871 Mmudi wa lekhota a goma a êma. A re go na le yo a tšebago taba e. Ge a le gōna

903

K34 | 82 2803

a ka bolabola. Ke moka a boela a dula
fathe. A gwa ka gwa ba le yo we a thatse-
tšago taba e we. Bjale a re go bathologadi le
ka bolabola ka mo we la go o-kwa mantšu a
mohu. Bona ba ilê ba re maaka a ñe makhura
ba tšolago. Mo we a bolabolago, rena a ra ka ra kwa
ke go eba lefa la gwe a ka aba.

5872 Mmudi wa lekhota a goma a êma la boraro.
A re go ba leloko la ba mohu, ke le filê le-baka
la go bolabola. Bjale a le nyake go bolabola. Ge
ke gafetšê mampja a mošate, a ke nyake go kwa
yo mongwe a re o nyaka go bolabola. Ke baka
le thale gōna le ka bolabola. Ba ilê ba re rena
taba e re šitilê ka thegae tha rena. Re ilê
ra mmotšā gore a fêr morwa mohu lefa la
gwe. O ilê a re ganêla. Ke mo re lokolla ngwa-
na gore a tšê molato mo khorong. Tšê we a di bo-
labolago rena a re di tšebe. Ke moka ba fetšā
dipolabolo tšā bona.

5873 Diputšišō gōdimu ga mothopi. Ka moragō
ga mo ba feditšê go bolabola, mmudi wa
lekhota, a gafêla lekhota taba. Bjale
lekhota la thōma go butšišā mofori
diputšišō. Ditaba ka moka re di kwī-
ie fêla dipolabolo tšā mothopi a
di kwale ga boṭe. Fereka a êma. mo-

903

K34/82

2804

rena lekhoṭa la ba bina tou. Monna ke
 tḥekhate kameng o wa tēna. O ke o
 mpoṭše mo la o ba go gōna, ke ba ba kae
 ba we ba ilego ba dira taba ya go swa-
 na le e. O ilē a re wha tḥe ke ka diṭe-
 ba. Bjale wena o bōna gore ke twanélō
 ya go ja lefa bakeng tḥa mong wa lona.
 Ke twanélō ka baka la gore ke filwē.
 A re a o nkarabe. Ke re o bōna gore
 ke twanélō ka bo wena. A ke tḥebe.
 Nna ke bōna gore o bolabola maaka, o
 tḥalefetiā bana o bōna mo papagō bo-
 na a hwilē. O ilē a re banna ba tetsē
 ba ṭa ba ba e tsoṭa. Ge a riale a du-
 la faṭhe.

5874 tḥekhoṭa le ilē la bōna Mphata-
 ne phōō. Ba re ke nnete o nyaka go
 tḥalefetiā bana ka maanō. Ga go motho
 le ka o thii yo we a ka re go ge a e
 fa yo mongwe lefa a mo fa ka tsofing
 Thepela bo nyēla mpja. Khoši le yōne
 e ilē ya ēma le lekhoṭa.

5875 Mphatane o ilē a ya bo nyēla
 mpja. Ka mragō ga mo a o hwa diho-
 labolo tša ba khoro, a re o wa leyaleya
 a bōna ka moka ba mo tšwilē. Ke moka

903

K34/82 2805

manna a napa a ya thopeng. Mo a
 le kowa thopeng, a romela motho wa
 go botša lekhota gore ke e pōna phōšō.
 Ke be ke furilwē fēla ke lentšu la mo-
 hu. Thebuka the ilē tha iša mantšu a we
 pele ga lekhota. Ba re di a kwala. he bo-
 na ba iša mantšu moreneng. Khoše ya ya
 ya re butšišang moja-lefa gore yēna o reng
 ka tšē a šetšego a di šumišitšē. Moja-lefa
 a fetola mantšu a morena ka gore ka the
 gae tha rena e be go the na taba. he-
 hono ka gobane o di ilē gore re bolabolē di
 a nyakēga.

5876 Moja-lefa o re ka moka di a nyakēga.
 Ka moragō ga mo moja-lefa a fetotšē ma-
 ntšu a morena, ba gomilē ba boetsitšē go
 morena, morena a re thepelang le mmotšē,
 thinyi thinyi e a e thinyetšē, agi agi e ya
 e kagela. Ka goriale mo we go thintšē yē-
 na ka noši. Thoto ya ngwana yo we a
 ntšhe ka moka ga yōna. lentšu le ilē la
 mo fithella. he yēna o ilē a dumela.

5877 Dithoto ka moka ga tšōna tša go šu-
 mišwa ditšwe di gapa ke modiši wa tšōna
 ke gore dikhomo tšē ntabe di tšwa di ga-
 fa ke khomo ya go di buiša. 10 Ya dipudi

903

K34) 82 2806

le yōna e tšwe e gapa ke pudi. Dinku tše pedi di tšwe di gapa ke nku. Ba ilê ba mmotša ka mokhwa o we khoši e tšego e thalušitše ka gōna.

5878 Mphatane o ilê a khopêla lebaka la go bolabola. Ba ilê ba mo dumella gore e bolabole. Morena dikhoši, a ke nyake go bolabola mo go telele. Gōdimu ga dikhomo tše we ntabe, khomo e ngwe re ilê ra boloka mohu ka yōna. Khomo e ngwe re ilê ra thoboša bana ba mohu ka yōna. Dipudi tše tharo re ilê ra di thabêla ba-thomphegi ge ba tilê thellong tha mohu. Nku ka e thii, re ilê ra mmoloka ka yōna. Bjale ke re le tša tše we le tšōna ke ntše. Ke moka ke feditše mo we ka go ba ke nyaka go bolabola. Ba ilê ba mo fetola ka gore tše we a di na taba. Tše we di nago le taba ka tšatši la gore di a nyakêga.

5879 Makôkôropô o ilê a mogêla letola. Ka moragô ga mo a tugilê khorong, a re go fittha gae a leya leya a bōna a thoka le kogo. A bolabola le mosadi wa gwe, a re khoro e mphilê molato o mogolo. Dikhomo tše la nuê ba re di buiše ke khomo. Dipudi tše di šupago di buiša ke pudi. Nku e buiša ke nku. Bjale

903

K34|82 2807

a ke na tša ba bedi mogatšaka. Go bjang ge nka tsama ke kwatamisša ngwana yo. Khane e ja mong wa yona. Ke ilê ka go botša ka re ba fê dilo tša bona. Bjale lehono keng tša tše we. Ke ngwana wa go, o ka no mmapatša ka mokhwa o we o khônago. Ke ge a tsama a kwatamisša letolo le we. Ba ilê ba le amogêla ba ga Makôkôrôpô. Ke moka ba mo fa thoto^a ya^a a lefa molato. Molato wa fêla. Phutš^h ya bohone mathale ke lathilê.

5880 Lentsu la mohu a le nyatsiwi. Ke moragô ga mo a lifilê molato, ba ilê ba šala ba lebele-tše lentš^u la mohu. Ka gobane mo we mohu a go šiya a go bolabotše, ge ba ka šala ba go lethetša dilo ka moka a di phele ga botše. Ba ilê ba na bôna di phele ga botše. Ba hwetšana gore ke nnete monna o be a dirilê go nyaka go thalefela bana ba mohu ka maanô. Muano a thuša, ka tšatši le lengwe a thuši. Mafello a taba. Diruina tše la tša go gapa tše la di ilê tša napa tša twalla khoro.

5881 Moradi wa moja-lefa. Ke gore wa tše tina mollô. Wa tše tina mollô ke yêna yo we a swanetšego go bêlego moja-lefa. Pêlegô a e tšebe ke motho e tšeba keyê.

903

K34 | 82 2808

na mmupi wa legodimu le lefathe. O bilê o filê batho mathale a go khôna go alafa, ka gobane le bôna ba thodilê ke yêna. Ka lebaka le we dingaka di leka ka maata go bôfêla ba we ba tha hwetsane-go dithari le go fetola dithari. Ka maata a gwe, ke moka mosadi a hwetsane mpa. Ke go fetola ga thari maata a ngaka o fiwa ke yêna mmupi wa dilo ka moka.

5882 Go fetola ga dithari. Ke gore mosadi a ka fo bêtêga bana ba ba-nyana fêla. Bjale papago bona a ka the ke a thabêla taba e we. O ta duma e ke a ka bêtêga le bathankana. Go bjale ka ge thari e ka fo ba ya bathankana. O ta o kwa bathoko bja gore o ta ba tseisa kang basadi. O ta duma e ke thari e ka fetoga a bêtêga banenyana.

5883 Bjale ka Mpefane. Mokhalabje yo, o be a na le basadi ba bedi. Maina a bona ke bo Maphefô le Ditshila. Mosadi wa the tima-mollô e be e le maphefô. Ke yêna yo we a swanetsêgo go tswala moja-lefa. Bjale o ilê a thoka thari ya bathankana. Thari e bofe ya ba ya Ditshilas ka gobane o be a bêtêga bathankana le

banenyana. Manna o ilê a kwa bothoto kudu ge a the na thari ya bathankana. O ilê a leka ka maata kalafišô ya phetolo ya dithari. Ngaha e we ya dithare tša go fetola dithari, e ilê ya a tēga, a hwetsana morwa, ba mo rēla leina la Thebešeletšē. Ke gore o diyo bešeletšā ge mollō o e nya magala.

5884 Dithuri di a tšwenya. Mpefane o ilê a thaba kudu ge moradi wa gwe a hwetsane ngwana wa mothankana. O be a e pelege ka gobane o be a twana lepa-pagwe. Ke tswetšē pheta ya thaga, le gala la magala, le mo ke hwilê a ke na taba ka gobane khoši ya magala e gōna. Taba e a ya ka ya thabiša Ditšhila, ka gobane o be a gopotšē gore barwa ba gwe ke bona ba we ba goba ba tša šala ba ija lefa. Ke moka a loya Thebešeletšē a hwa.

5885 P'elo a e bolae, e ka be e bolailê Mpefane. Bolwetšī bja ngwana o ilê a leka ka maata go kitima le dingaka, le go khobakanya basadi go ba botša gore ngwana yo a hwa, yo we a mo loilego o tša mo šala moragō. Le ga go le bjale a ka a thuša thelo, ka gobane ngwana o bilê a

903

K34/82 2810

hwa. O ilê a hwa ka maetšô. Papagwe
o ilê a lala a lla bošego ka moka. Mollô wa
gwe wa feta wa mmagwe ngwana. Ke
gore go lla ga gwe.

5886 Mohu o ilê a fetša matsiši a mabedi
a le ka ngwakong. Mata-gora papago mohu
a le tšena la ntšhotšhobêla, ba the tha te-
ba ka mo a ilego. O felo lala a-kere mohu,
bjale ge meso e nkha ke moka a mo robadi-
ša, a tšwêla kantê. Ba ilê ba gophola gore
o ilê ka ngwakong wa gwe go robala. Kha-
nthe molau o tiere la khwiti. Ge ba bôna
letsiši le tha-tamêla, ba ya ba bula
nto ya gwe, ba hwetsšana a the gôna. Ma-
gôdi a ilê a fo bokana, a šitwa go ja na-
ma ka gobane maphokho a gôna.

5887 Ba ilê ba mmoloka ka letsiši la boraro
ka mabanyana. Ke molaô wa ba khale, mohu
o be a bulukiwa ka mabanyana. Ke mo we
ba rego o tiere ke phiri ka gobane mo
a bulukiwa a bonwe. Papago ngwana o ilê
a boya madilô ka lona letsiši le we la
la boraro mata-gora a la bobedi. Ba ilê
mo ba re ba troga, ba fo bôna a troga
ka ngwakong wa mohu. O ilê go fitša
a tšena ka ngwakong wa mohu a dira tše

903

K34/82

2811

we yēna mong a di tēbago, ke moka a robala.
Batho e be ba šetsē ba nyaka go tšwa le-
tsolo la go tšama ba mo nyakēla, ba gopola
gore o ilē go e polaya. Maphoko^h o tšilē, ma-
gōdi ba rwala moku ba mo iā^h mabiteng.

5888 Mjja ya ja ngwe a e nane. Ditšhila
o ilē a tabogēla ke tša ntabogēla. Ka
moragō ga mo ba bulukilē moku, papago mo-
hu a nyamalla. Ba ilē ba fo šala ba lla
tšhello a tše gōna. Ngaka e ilē ya mmotša
gore ngwana o bolai^h ke moradi yo monyana.
Bjale ka pheko e, go nyaka gore o re go di-
ya o togē, ka gobane mo o ka fo dula ma-
we mateng, o ta fēla o mo tšhela ka mori-
thi ke moka pheko ya šita go šoma modirō
wa yōna. Ka moragō-nyana Ditšhila ba bōna
a garala ~~ditšhila~~ di tšwaro tša gwe a ija. O
ja a re nama ya Thebeseletšē e ya tšefa.

5889 Ka moragō ga matsatši a tše makae ke
moka moloi a hwa. Monna o tša nangane-
tše. Ba ilē ba tšwa letsolo la go tšama ba
mo nyakēla. Ba ya ba mo hwetsōna ga tšama-
rakeng. Ke moka ba mmotša taba e, moradi
wago a gōna. Monna a thōma go tšhoga
le go makala. Ke be ke tšhabetše mo go
tšilo khibiša peelo yaka. A ke tša tšeba

903

K34/82 2812

le gore motho a ka diva bjang. Go bonagala gore dikhaka di fatilê mabiteng a gošû. O ilê a laêla Mmarakeng, ke moka a boêla mateng wa mathamola fiêlo. Ba boka mohu ya we.

5890 Maphefô ke moka hêlêgô ya êma. Ka moragô ga lehu la Thebešeletšê, monna a goma a batagana le mosadi. O kilo tšeya ke ta o kwa a re e khwedi a ke bone, a no bôna a di bôna. A leka ka maata go kitima le dingaka, le tšona di ilê tša šitwa. O ilê a ntšha mathô a lebella. Ke moka nôga e ngadilê hêlêgô a e thale gôna. Ka lapeng la the tima-mollô go ilê gwa fo ba bana ba banyana ka ba bedi. Maina a bona Thewêlê le Mokhadi. Ka lapeng la Ditšhila bana ba bararo. Maina a bona: Morabudi, Maboganyane le khaitšedi ya bona Tšie.

5891 Mpefane o be a na le lehumô la dikhomo dipudi le dipokolo. Bjale a tšielêga gore o ša dirang bjang ka lona ka gobane a na ngwana yo we a lebanego go ja lefa. Pele ga gore a hwê, o ilê a khobakanya bana ba gwe. A re go bona, le a mpôna, ke moka ke twere leeto la mafello. Morabudi o mo go-tši wa mollô. Lefa laka ka moka ke le

903

K34/82

1813

fa moredi wa ka mohladi. Taba e ngwe le e
ngwe le botšane. He e le tšee moradi wa tše
bula n̄to. Motšho-mongwe a ka tša a bēlēga mo-
mong wa lena. Dikhomo ka moka ka šakeng
e be e le 18. Dipudi e le 12. Dipokolō e le
8. Ka moragō ga matšiši a tše mahae ke moka
a hwa.

5892 Ke pya mpepu mohladi le Thewēlē ba lwa,
e ke ke bana ba go bēlēga mafatša. E be le
lwa le bakang. Re be re baka nama ya ma-
khura. Mohladi dikhogō a tša fologa ka mo-
ka. Ke gore ge e le dikhomo a di gorōše ka
moka. Go bolwabolwa ka boṭaēla bja gwe.
A diyo tšela ka khōlē ke baka la bolwe-
tši bja mokotogane. Bolwetši bjo we ke bja
go hwa, a goma a tšoga. Bolwetši bjo we
bo diva motho leebela. Leebela ke boṭa-
ēla. Bja le Morabudi o fēla a mo fora-
forantšhetsā, ke moka a mo dumella a
sumiša lefa ka mokhwa o we a ratago.

5893 Thewēlē o e khudiša pele ga mogolo.
O ilē a bōna gore lefa le a phumilwa,
ke ge a botša mogolo gore o wa bōna
gore le taboga molao wa mohu. Mohu
o ilē a šiya lentšū la gore le e le tšee
tše-bula-n̄to. Kehono ke no bōna le tš-

903

K34/82

2824

miša lefa ka mokhwa o we le ka khōnago.
 ke šumiša ka mokhwa o we, ~~te~~ le tša
 šumiši ka mokhwa o we mohu a go bolabo-
 la ka gōna. Go tōga lehono o swanetše
 go phutha dicitā. Nna ke nyaka go ya
 ka molaō wa papa. Wena ke wena tumē-
 la ba gapi.

5894 Mokhadi a ka a dumēla mantšu a mo-
 ratho wa gwe. O ilē a re nna ke tšwere le-
 bole, Morabudi o tšwere le kheswa. Merifi a
 e khurumetsane. Ka baka le we ke swane-
 tše go kwa Morabudi tše we a tše bolabola-
 go. Ka gobane ge a tša dumele go tšeya
 mosadi yo we wa tše-bula-nto, le nna nka
 tše ke ka khōna ka gobane ke nna mosadi.
 Thewēlé o ilē a re tōgēla kowa tše tše
 tšēla teng. Ke moka ba thōma go lwa. Ba-
 lamudi ba fitša ba lamola.

5895 Ke be le lwa le bakang. Ke baka
 nama ya makhura. Ka moragō ga mo ba
 ba lamolantše, ke moka ba ba butiša.
 Thewēlé a tšaloša ka mokhwa o we a
 bōnago lefa la go šwa ke papagwe le le-
 wa ka tšatša-miši. Mokhadi a tšaloša
 ka mokhwa o we a ilega a bolabola le
 moratho wa gwe ka gōna. Taba e bui-

903

K34/82 2815

ma. Ka baka la buima bja yōna, go ka-
one go bitsiwe ba lelōko e be bona, ba we
ba swanets'ego go tlo bōna yo a nago le
phōō. Ba ilē ba dira bjale gore ba lelōko
ba khobakane, ba te ba theke tredi bolala.

5896 Ba ilē ba khobakana. Thewēlé a t̄ha-
lōša ka mokhwa o we a fapanago le mogolo
wa gwe ka ōna. Ke fapano le mogolo wa
ka ka go t̄ogēla taēlō ya mohu. Ke bōna
lefa le we le ilego la šiya ke papa ba kē-
ta dikēto ka lona. Nka be ba ē ba t̄še
moradi wa the-bula-nto pele, ba khōnē ba
dira t̄še we t̄ša puding. Ka baka la go t̄he
nhwišišē mo we ke bolabolago, ke ge ke
mmotša boṭaēla. Ke moka re napilē re elwa
Mokhadi a na bolabola ka mokhwa o we wa
merifi.

5897 Ba ilē ba dira gore Mokhadi ke moja-lefa.
Molaudi ke Thewēlé. Pele ga mo we ba ilē ba
butšiša Morabudi. O ilē a re nna a ke t̄še
ka maata. Ke no re mo ke bōna ke tswere
ke molato ka ya ka khophēla, ke moka a npha.
Bjale bakeng t̄ha moradi wa mmula-nto o re-
ng ka yēna. Mo we ke šitwa go t̄ēna. O šit-
twa go t̄ēna bjang, go khophēla o khōna go
t̄ēna. A re a ke t̄ebe. Khane t̄še we o di

903

K34/82 2816

adimilega o ʒa di buiša. Nka ʒhe^{ke} ka khōna go di buiša ka go-bane le nna e^ʒ be e le papa. Ba-re Thewêlé o wa o kwala. Go ʒoga lehana Mokhadi o thaeletšhe moratho wa go. ʒe e le bakeng la bogolo ke wena yo mogolo. Bakeng ʒha lefa le swanetšhe go laolwa ke moratho wa go.

5898 Thewêlé a ba ʒhe kōkoi, mokhadi a ba mā-lešaphane. Moratho o ilê a dula a ʒegêʒhala. Dilo ka moka di laolwa ke yēna. Mogolo a ʒhe-pela ka lesto ka lethii bjale ka kōma ya banna. Mmagō bona o ilê a hwa pele ga monna. Ka moragō ga mo a filwê bolandi, a napa a golêla mogolo. Fêla dikomani tša bona e ʒe di ʒha fele. Ba no fêla ba e ʒa ba ntšha mogolo diphōšō. Mafello moratho a ʒhe ʒha mmotšha ʒhelo, a ba moja-lefa le molandi. Mogolo a napa a homola, a bōna gore a ka ba a lopa ka ʒhōgō. Moratho o ilê a feta le mothela wa tšhipa.

5899 Thewêlé a tšeya mosadi wa ʒhe-bula-nto. O ilê a šoma ka lentšū la mohu, ka ba-ka la lona a fenya ntwa. A re go bōna gore o fentšhe, ke moka a ʒhōpha dikhomo a ya a tšeya mosadi yo la mohu a go šiya a bolabotšhe. O ilê a bēlēga ngwana wa

903

K34/82

2817

mothankana, keina la gwe ba re ke maro-
lê. O ilê a re go gola dilo ka moka tša
boêla diateng tša gwe. Ke moka ke mafello
a taba ya mokhadi le Thewêlê.

5900 Mmakô wa bathankana ba mosadi. Mma-
kô wa bana ba mosadi, o baka ke pa-
pagô bona. O baka ka go thebe mereba
le me-reba. Ngwana wa mereba o bu-
na mereba. Papagwe o ta mothoya, ka
baka la gore mo a mo roma o wa gana.
Tsatsi le lengwe o a ya, fêla a šikinya
thogô, a bilê a tšama a ngunanguna.
O ta rata ngwana yo we a re go mo a
mo roma a bona a e ya a tha belaele.
A go khathalege go ba o mo-ratho, o wa-
netsê go mo gudisâ.

5901 Baphalaborwa ba ilê ba bolabola
nyepô e: Malatsi le malatsana bana bampa
ka e thii, ba ganetsana. Malatsi o re le-
tsatsi le tšwa phagong. Malatsana o re letša-
tši le tšwa budibeng. Khane e ya bona, e
ke ke dithaiio, khante a še dithailo ke
taba. Bjale ngwana wa nnete ke mang. Ba
ilê ba hwetsana gore ngwana wa nnete ke
moratho yo we e lego malatsana. Ngwana

903

K34/82

2818

o e nolwa bodibeng. Ke polabalo ya ba khale, e be ba thae ngwana o wa bēlēgwa, e be ba re mmagwe o tšo mo enola bodibeng bja manareng noheng ya thedukwi. Ka budibeng go na letša go ja gammōgō le meeti. Bjale phugō a e na dijō le meeti a gōna. Malatši o ilē a the fiwē melaō ka baka la mereba ya gwe. Malatšana a hwetšana melaō ka baka la go romēga go gwe.

5902 Bjale ka Madome. O be a na le basadi ba ba-raro. Mosadi wa go twala moja-lefa e be e le Pulane. Go ngwadiwa yēna Pulane fēla ka baka la gore mokhalabje a ka a nyaka go fanantšha malapa. Barwa ba mosadi yo we e be e le Mathonthosana le Mokhoko. Mogolo ke Mokhoko. Papagō bona e be e le ngaka. Bjale a re go ba le ngwana yo we mogolo, a mo rēla leina le we la mokhoko. Ke gore mo a gudilē, o ta mo ruta bongaka a tšame a goka dipudi tša bongaka.

5903 Madome o ilē a nyaka Mokhoko kudu bogatelong. Ke gore mo e thale yo monyana. O ilē a thapatša papagwe ge a šetše a thalifilē. O ilē a mo thapatša ka baka la mereba. Ge a roma moratho wa gwe, a kitima a tha lome ke miala. Peelo ya papagwe ya ba gōdimu ga moratho. Ke moka a ruta moratho go fitiša mogolwana.

5904

Madome a ruta mathonthosane bangaka. Mogolo o ilê a buna mereba. O ilê a mo ruta le dithare tše dikhalo. Mothang a bōna gore ke gudilê, a mo fa dipheko tše dikhalo. A mmotšê le dithare tša go fetola dipheko tše we. O ilê a khobakanya ba lelōko mothang a bōna gore a tša na mohola. Ge ba khobakane, o ilê a ba thalōšetsā holabola e ya ka fathe. Ke bitšā ke nna, ke le botšā gore ke tšofetšō. Bjale a ke tšana mohola. Ke ne le barwa ba ba bedi. Ke tšebe gore Mokhōko o wêlê lwaleng, tše gwêgwê a tšêga. Thegwêgwê o tšêgang, tšare ke tšêga mantheledi a bo-tape tšêgwêgwê. Ke feditšō ka ngwana yo we wa mo tšhapatsā. Dilo ka moka ke ta di gafêla moratho wa gwe. Ge a ka šala a re koro moke hwilê, o ta di bōna ka noši.

5905 O be a tšabetšō khoba dipudi tše pedi. Ka moragō ga dipolabolo tša gwe, a gwa ka gwa ba le motho ka othii yo we a ilego a bolabola. Ka moragō ga matsātsā a tše mākāe ke moka mokhalabje a hwa. Ba ilê ba mmoloka ka mokhwa o ba bolokago bahumi ka ōna. Fêla o ilê a šiya tšêlō.

903

2820

K34/82

5906 Ba ilê ba šupa Mkhoko go ba moja-lefa. Ba ilê ba dira khane e kholo, Buntši bja batho ba re, go ka the ke gwa dirêga ka gobane mohu o ilê a la-êla mo a e hwa, O ilê a bolabola gore mogolo o wele lwaleng. Moratho ke yêna yo we a swanetšego go ja lefa la gwe. ~~Ke~~ Le ilê la dira keng mo le the ga-netšê mohu. Ba re a go direge gore moratho a lomê le rotê pele ga mogolo wa gwe. Banna ba la ba go ganetsôa ge mogolo e ba moja-lefa, ba re le a kwala. Banna a ba tšee khane. Ba tšeya khane ba lwa. ũêla taba kholo e e ne-go gôna le go-tšetsitšê mollô. Ke moka ba fetša taba ka go šupa mogolo go ba yêna moja-lefa.

5907 Mōya wa mohu a wa ka wa robala lebiteng. Ka moragô ga peyo e we ya moja-lefa, Kwano a ya ka ya ba gôna magare a barwa. Ka baka le we morithi wa mohu a wa ka wa robala. Dikhomo tša thōma go hwa. Bjale mogolo a re di loya ke moratho wa gwe. Ba ilê ba dira mpherefere o mogolo kudu. Le ga polabolo e re wa the ke wa bōna bana ba mosadi ba e lwa wa tšena ka gare, ka

903

K34/82 2821

moswana ba ka kwana ka wena. Go ba we e be go the bjale. Le gae e be lenkha monkho wa nuna. Mogobô e be go kwala wa dintsi.

5908 Mathonthosane a re le ta bona motholo khopa e eta. Letapa le le nago ka gare ga budiba le taba godimu ga mmato. Ka moswana le ta tsoa le re botša di-taba tša go the thamatsige. Ka mragô ga mo we athoma go o pella kōa ya mathonthasa. A re thonthosa, ngwana o thii wa leebe. Ko ema fe ka bitša borarê. Mogolo o re letsatsi le tšwa hāgong. Mantheledi a ka. Ba-gobendi ke bona ba we ba fēlago ba re matheledi a ka. Mothabendi ge a re, mogolo o re letsatsi le tšwa phago. Buntši ba re mantheledi a ka. Khanthe letsatsi le tšwa budibeng. Mantheledi a ka. Thegwegwe the ilê tha thēga phagô. Mantheledi a ka.

5909 Mokhoko a tsoa a bolabola ditaba tša go thēlwa ga khwedi. A re o ilê a tsoa e thale bosēgo, a kitima le mebotō, a bona mo we khwedi e thetšwego. Ba re e thetšwe kae. A re e thetšwe the thake gare ga mmotō wa ga maepa. Bathalusi ba ilê ba mmotša gare o bone gare go thēlwa

K34/82

mo we ga yōna ke lehu la go. Papago o rutilē moratho wa go dilo ka moka gammōgō le tša boboi. Bjale yēna a tha na taba, o lwa fēla ka molwa o dutši. Ka bošego bjo bolatelago o ilē a bolabudiša ke tšhevene. Ke ka mabanyana, go be gona le letapa le a kokotēlago ge a tēna ka lapeng la gwe. Bjale o ilē mo a re o wa kokotēla, a kwa a kokotēla thelo tha maboya. Tha ba tha mmotša gore monna o wa mpolaya.

5910 Ka morwana a ka a laēla mo a e tšwa ka moteng. O ilē ka bjōna bošego bjo we, a botša mosadi wa gwe. Mosadi a mo fetola ka gore ge e le dithuthunya a o di gadikelego di phura. Ke gore lefa le ta sokologa la jawena. Ka morwana ba fa bōna a namēla ngwa-ko wa gwe a tiya. Ke moka a tšwa ka gare ga motē. A ya aga wa gwe motē mmotong wa matapaneng. O ilē a togela lefa. Lefa ka moka la ba diateng tša moratho.

✱

5911 Mathonthorana a šala a dutši moteng wa go šiya ke papagwe. Ke moka moratho a šala e le moja-lefa la motē o we. O dutši tulong ya mogolo wa gwe ka baka la go ratiwa ke papagwe. Mogolo o ilē a ja mereba ya gwe. Ditšho-mo di ilē tša ēma go hwa. Ke moka taba

903

K34/82

2823

ya bona e ilê ya fêla e ta mowe.

5912 Mafotha le Ntšobjane. Ka moha ga bona ke bana ba mosadi. Ba ba ilê ba lwa ntwa ya marumu. Mafotha o ilê a ba le gwaragwara. Papagwe o ile a hwa yêna a tha ilê bogwaragwara. Ba be ba tha tebe mowe a le go gôna. Ba bilê ba gopola gore mothomong o hwilê. Bjale papagwe a re ga hwa ba beya moratho go ba moja-lefa. O ilê a dula mowe tulong ya boja-lefa mengwaga e menê mogolo a thale makhweng. Khopolong ya gwe a gopolêla mogolo wa gwe, gore e ke a ka napa a e ya. Le yêna moratho o be a setšê a lemetšê mowe tulong ya boja-lefa.

5913 Mafotha a boya bogwaragwa. Ka thelemô tha bothaano a boya. O ilê a hwetšana mola ba go ba ba dutši ba khudugilê, ba dutšimotong wa Phōtwaneng. Bjale a gakanêga. Letšufi ke mo le tšeya tšeya. A bōna mokhekolo yo mongwe a e tšwa mašemong a libilê gae. O ilê a mo dumediša. Mokholo a mo lebella, a the ke a mmōna ga boše ka baka la letšubjane. Mokhekolo a re motho wa bošego e ba modumetšê, ka gobane o ka dumetša le dingwê. O ilê a tšwêla pele le mo thepele.

903

K34/82 2824

mosogana a khawella, a re ke morwa Mokhadi
ke lathegilē. Ba-gešū ba dula kae bjale. O
ilē a mo kwa, ya ba gōna a mo fetolago. O
morwa Mokhadi wa kae. Morutšo waha ke Ntšobja'
ne. Ju-na ngwanakaa, motho wa bošego a
tšibi. Koriē. Ke moka a mo šala moragō, a ya a
mo fithiša motšeng wa gabō.

5914 Ba ga Mothabē wa tšwēlē ya mokwala, a ke
tšepele bošego ke etetšā tšu. O bolabola ka
mokhwa a we ge a šetšē a le khaufri le go
tēna ka mafōrō. O divēla gore ba mo kwē gore
a nōi. Goriale mo we ke gore ba dulē ba luki-
lē, mothomong ke tšu the khukhununu. Banna
ba ilē ba loka. Ba bōna mokholo a tēna le tšu
e we ka lapeng. Ke moka a tšaloša ka mokhwa
a we a gathanege naē ka ōna. Ke yēna o ilē
a tšaloša gore ba mo tšebe. Ke ga a ilē a tša-
loša, a ba ka ba mokholwa. Dipeelo tša re re
tša troga re mmōna ka morwana ba tšele.

5915 Moso a o na lešidi ke moka ba-tšele. Ka mo-
swana ba troga ba mo lebella ba hwetsāna gore
nnete ke yēna. Bjale ba ya ba mo dumedišetšā
ga moratho. Mogolo wa go o tšilē o wa go dumedišā.
O ilē a re di a kwala. Ke yēna o ilē a ya go bōna
gore ke nnete ke yēna. O ilē a hwetsāna gore
ke nnete ke yēna. Moratho a ka a thaba, o ilē

903

K34/82²⁸²⁵

a kwa bothoko kudu.

5916 Ba ilê ba re ga moratho, tšhaba rrago. Ka moragô ga matsatsi a the makae, ke moka ba bitšwa ba leloko ba khobakana. Ge ba khobakane, ke moka ba thalošetsa khoba the bitšetswa ke bitšwa ka ngwana ya Papagwe o ietše a e hwa a the gōna mo gae. Ka baka le we ra dina gore moratho ke moja-lefa, ka baka la gore mogolo a be a the tšibi mo we a lego gōna. Ke gōna le gore o wa phela o be a the tebe ke moratho. Lehono o tilê re swanetše go bōna gore ke yēna mong moja-lefa. Ke yōna taba e we le bitšetswago yōna. Ke moka mo-thagiši wa mantšu a boēla a dula faṁhe.

5917 Moratho o swanetše go fologa thepona. Pele ga gore a fologê thepona, ba ilê ba re, mantšu a we a thagišitšego ke mmoledi yowe a the tšwago go bolabola, a kwala fēla a kwale. Mantšu a we a be a swanetše go bolabola ke moratho wagwe. Ke gōna ra go ba re ta bōna gore moratho a na pelaēlō. O thabilê ge mogolo wa gwe a builê. Ka gobane le a tebe gore tulo e a dutšigo go yōna, e ya tšefa kudu. Ba ilê ba re di a kwala. Ke ga na bjale a gwe thinyega thelo, a ka bolabola. Ba ilê ba mmo-tša gore a bolabolê. A re go bōna le nyaka.

903

K34/82 2826

go bōnang. Mo we le bolabotšego le bolabotšē
khōlwa ka dipolabolo tše we le bolabotšego. Ke
moka a hamola.

5918 Mogolwane o ilē a šošopanya the fathogō,
mathō a gwe a fetoga a ba a mahubedu. Mo-
ratho le yēna megōkhō ya tala dikhamêlō.
Mokhalabje wa ga Thekwane a phakisa a
ba lemoga. A ema pele ga banna, mo emêlê
ya gwe o ilē a ba tšhira gore ba the ke ba
bōnana. Ke moka a thōma go bolabola. A re
moeng o beya kelo fathē, a lebelle ka mamo
muři o yago ka gōna. Ka baka le we o tš
khōna go bōna ga botšē thōgō ya taba. Ke gō-
na batho ba bulago mathō ba lebella bana. Ba
hwetsana gore bana ba befetswe kudu. Bailē
ba phakisa go bolabola, ba dirēla gore taba
e fêlê.

5919 Ba šupa mogolo gore a dulē tulong ya
gwe. Ka phakiso e we ya bona, e be banya-
ka gore yo a nago le pelaêlō a phakise a nya-
retšē. Ka moragō ga mo ba šupilē mogolo go ba
tulong ya gwe, ke moka mathō a mogolo a boêla
tulong ya ōna. Bjale ka ge a ilē a bōna mo-
ratho gore a nyake mo a e ba mo we tulong
e a dutšigo ga yōna, a nyaka gore dithapō
ka moka tša go šiya ke mohu di nyarêlê.

903

K34/82 2827

Ke mang yo we a swanetšego go dinyaretša.
 Ke moratho wa gwe ka gobane dilo ka moka
 di ilê tša ba matsogong a gwe. Mantšū ba
 a iša ga moratho.

5920 Ntšobjane o ilê a re bjo we ke bodika bo
 apara khwaṭha. Bjo ke gore the-lo the the nyana.
 Ke lentšū la nyatšo. bodika ke bathankana ba ba
 bollago. Ba ilê ba šitwa go lamola ntwa. Mogo-
 lo o ilê a tabogêla moratho wa gwe. Go ilê gwa
 lumiwa the nkô, gwa kwala fêla mēšita. Mogo-
 lo o ilê a kateletša moratho. O ilê a mo tiya
 mo we a ba go a idibala. A mo leṭhetša a go-
 pola gore o kwilê. Ka moragô moratho o ilê a
 troga a gopotšê mo we the thunya the nago-
 gôna. O ilê go troga ba fo bôna a huralla,
 a e ya ka lapeng. Dikhopolo tša bona ba
 gopola gore o di kwilê, ke moka o wa tšhaba.

5921 Ze a fithilê ka ngwahong wa gwe a tšeya
 the thunya. O ilê a dula lebaka le letelele.
 Bjale mogolo a ba a fêla heelo, a re o wa
 mo lata gore a mo fê dithapô ka moka ga tšô-
 na. Ba ilê ba mo ganetša. Ba re nôga a
 e latellwe moleteng wa yôna. O ilê a phaki-
 ša a ba kwa. Bjale a re ke a le kwa go tša
 feletša ka goreng. Ka moragônyana a tšwa
 a apere mathêbô. Matsogô a gwe a be aṭha

903

K34/82 2828

bônale. O ilê mala a le khaufsi, a šupa magolo ka the thunya. Monna yo mongwe a phaisa the thunyetsa gōdimu. Ba napa ba mo amoga thōna.

5922 Ntwa ya goma ya lwewa. Magolo o ilê a tiya moratho kudu, mo we a go ba a bokolla bjale ka khomo e thabilwê ka lerumô. O be a thatša madi ka ganong. Motho mo a re o wa lamola a teiwa. Bjale ba diyo êma khole, ba diyo phuphuthêla. Ka malapeng e be e thellô the mathomola peelo. Motho yo we a ilego a la-mola utwa ke mmagô bona. A re o re go bolaya o šale o lema mahwiti. O ilê a kwa lentšu la mmagwe a mo lethetša. Ka moswana a troga a tiya mengwako ya gwe, a ya a dula mamoritane. Ke gōna mogolo a šala a khōna a dula ga boṭe. Ke moka ke mafello a taba tša mafottha le Ntšobjane. O ilê a khumana tulo ka maata a gwe.

5923 Ba ilê ba mo dumêla go gapa tše we e lego tša gwe. Go leka gōna o ilê a leka gore dila ka moka e be di thōhōmêla ke yēna. Ka baka le we ba swanetše go ntšha-gana lefa. Ba ilê ba the mokwê. le ka baka la gore a ka a lokolla taba ga boṭe mathomong. Manganga a ja a

903

K34/82

2829

He mong wa ona.

5923 Kethetho la diema tsa ditaba tsa Tema ya 28. Ditaba tse tsa tema ya 28 di bolwabotšwe ga golo ka diema. Bjale diema tsa gona ke tse tsa ka fatše:—

(1) Lesako la thoka thobela ke mojanu. Batho re phela ka molla molaō wa khozi.

(2) Namana ya gare ga-ino boleleme ba lwa nayō.

Ke motho yo a thoilwego.

(3) Mpa ya mongwe a e khanelwe. Masilu o ile a tšwa a hoše bjala. Mogolo wa gwe a mo kwatela ka go kwa a lapile.

(4) Mollō wa gotšeletša o wa nya magala.

Taba le ga e the gona, batho theletši ba thothelētša ya lala e le gona.

(5) Lapa a leji le ngwē. The tibiwa ke mang le mang.

(6) Tšhwene trogo e tiela ka ga gabō yōna. Kemellō o e mella wa geno.

(7) Moradi mo a o kwa lehufa o namela nto a rota, dipholofolo le magokolodi tsa phuma. Diheba tsa kwa ditoto.

Ke moradi wa molo.

(8) Thobela morena nama ela e budule.

Khoši a e tšwe kudumêla, di no mo tšela a dutšhi.

(9) Khogo e nwa mae a yôna.

Motswadi o wa bolaya ngwana wa gwe.

(10) Bohumi bja motho ke bophelo.

Motho a swanêla go lêla dilo tša yo mongwe, mo a phela le yêna ota dihwetsša. (šumiša diata.)

(11) Thôgô ke tšhemo ba thagolêla.

* Ke gore bothakha le paifô ya dilo tša bangwe.

(12) Lemu a ba retelle.

Ke go e pheta gore ke hwago ke hwê.

(13) Nama ya betwa e a songwa.

Motho a swanêla go tšênêla ditaba tša batho ba tša mmege.

(14) Mma moja tša gwe o wa utama, mogaba ke le-retšê. Ke gore Thekhanšwane tše a bolaya.

(15) Tša êta ke namagadi go ya lewa ke ga tšôna.

Ke gore mosadi a na molaô, molaô o na le monna.

(16) Pêba a e ke e le bana le ditshotse. Monna a ka tše ke a robala le mosadi ngwako ka o thii.

(17) Pôpôtêla e tša kwego e hwetsšê moloring wa mohuilivi. Ke motho yo a tša kwego di-keletšo.

(18) Leithô ka lethii le tšhoilwê ke tše labi.

Ke gore ngwana ka o thii.

(19) Ngwana-monyane o tše lêlê bogošhi, lêla go tuma, ge e le bogošhi bo na le malapa a magolo.

Ge o ilê^u a dira ga boše ba tša go gudiša.

- (20) Khati ya pele ga e babe go ba-ba ya morago.
Motho mo aile a go kona tša goja, ka morwana le
wena wa mo kona. O tša belaëla. Ke gōna o mo teile
ka khati.
- (21) Mmamonyaka tšū bangwê tšeno di tše baba.
Ke gore mokonani o na le peelo nngwe.
- (22) Konanang tša goja taba mpe le botšane.
Ke gore lehu le a tšibšana.
- (23) Tša goja ke ditšhila tša mēnō.
Wa tše babê ke peelo ge o koniwilê tša goja.
- (24) Tšhipi ya gata ngwê e ya menama.
Ke gore batho re a tšhabana.
- (25) Nthatana ya masābēlē khane e la e letšē
mang. Ke phinkhisanā.
- (26) moliti wa mogo wa rotwê, o leta a ija mafota.
Tšē dinyana o wa dija. Tšē dikholo di litile mongwa
tšona.
- (27) Tša ka peelong ya tšwaledi, tše tšeba ke yēna
mong tšwaledi. Ke gore tša ka peelong ya matho,
tše tšeba ke yēna mong.
- (28) Wa e kokonēla tšong o tša e la tša le dinamā.
Ke gore wa tšhoka go bolabola, o tša la tšegēla
ke tša go.
- (29) Ngwana yo a tša ilego o hwēla tšuring.
Ke gore motho o wa e polabola.
- (30) Mošemananyana moroga mogolo tšhešego o loga
tšwaëlo. Ke gore taba tša gwe a di
fele.

(31) Banna re maanō re khoba tšhemane ya tala molapō. Ke gore kēla manang ya mothafifi.

(32) Mathō ke diala a tšee tša matho.

Ke go bōna fēla.

(33) Go meela lethaka. Ke molaigoba moloi.

(34) Phuthi ya bokone mathale ke lathile go tšwa ke khana le mašemo a batho.

Ke khomēlo ya lehu. Ke gore motho yo we oile a gomēla go tšwa ka modirō wa gwe goba mokhwa.

(35) Magōdi a ilē a šitwa go ja nama ka gobane maphokho a gōna. Ke gore pele ga lehu go ēta mong wa lona. Maphoko ke khošī ya manang. Ge a hwetšane pholofolo e hwilē, a letēla yōna pele. Ke yōna e we e ja-go pele, ya tšoga ke moka manang a khōna a ija.

(36) Tumēla ba-gapi. Ke matho wa go fo dumēla motho yo mongwe le yo mongwe.

(37) Merifi a e khurumetsane. Ke gore mosadi a ka tše ke a robala le yo mongwe mosadi.

(38) O tše ke wa bōna bana ba mosadi ba e lwa wa tēna ka gare, ka moswana ba ka kwana ka wena.

Ke gore motha ba ya go go kwana, ba tše ke wena yo we wa go ba a ba lwešanya.

Mafilelo. End 5903